EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 250, Şubat 2008

ABD, Türkiye ve Kürt sorunu

Türkiye-ABD ilişkilerinde yeni durum

Son dönemin en önemli olayı tartışmasız biçimde Türkiye-ABD ilişkileri alanında yaşanan gelişmelerdir. Şu günlerde üzerine büyük fırtınalar koparılan türban sorunu bile gerçekte bu gelişmenin yarattığı yeni durum içinde bir yere oturmaktadır ve özel bir ayrıntı olmaktan öteye gidememektedir.

5 Kasım'da Washington'da gerçekleşen görüşmenin simgelediği ve içeriği doğal olarak henüz bilinmeyen bir yeni ve elbette kirli anlaşmaya dayalı gelişmeler, Türkiye-ABD ilişkilerinde yeni bir dönemi başlatmış bulunmaktadır. Halihazırda bunun ilk kurbanı Güney'i ve Kuzey'i ile Kürtler olmuştur. Fakat bu, daha genel planda Kürt sorunu, sağlanan yeni mutabakatın yanlızca ön plandaki çözücü halkasıdır. İlişkilerdeki göreli sıkıntının oluşturduğu düğüm Kürt sorunu üzerinden çözülmüştür, fakat bu çözümü sağlayan kapsamlı anlaşmanın sonuçları, Türkiye'nin iç politik yaşamı kadar onu çevreleyen tüm bölgeleri etkileyecek kapsam ve önemdedir. ABD emperyalizmi yılları bulan bir terbiye operasyonunun ardından gelinen yerde Türk burjuvazisinin Kürt sorunundaki hassasiyetlerini belirli sınırlar içinde gözetmek yoluna gitmiştir. Bu kadarı açıktır ve gözler önündedir. Asıl önemli olan, bunun karşılığı olarak aldıklarıdır ve halen bilinmeyen, fakat hiç değilse genel mahiyeti ile tahmin edilmesinde bir güçlük de bulunmayan asıl konu budur. Kürt sorunu üzerinden sağlanan anlaşma ile Türkiye halklarının olduğu kadar tüm bölge halklarının geleceğini de derinden etkileyecek bir yeni durum yaratılmıştır, gelişmenin asıl önemi buradadır.

Türkiye yönünden 60 yılı bulan bir kölece sadakatin ve uşakça hizmetin karakterize ettiği Türkiye-ABD ilişkilerinde bazı dönemlerde belli sıkıntılar yaşanagelmiştir. Geçmişte, '60'lı ve '70'li yıllarda, daha çok Kıbrıs sorunu üzerinden kendini gösteren bu türden geçici sıkıntıların yeni vesilesi Güney Kürdistan'daki gelişmeler oldu. 1 Mart tezkere kazasının beklenmedik biçimde gerdiği ilişkiler, Irak'taki emperyalist işgalin dolaysız sonuçlarından biri Güney Kürdistan'da fiili bir Kürt devletinin oluşması olunca ve bunun resmen de gerçekleşmesi riski büyüyünce, daha da sorunlu hale geldi. Gerçekte sıkıntıya giren Türk burjuvazisinin kendisi idi ve çıkışı arayan da o oldu. ABD-İsrail dayatmalarına boyun eğme ve burun sürtme operasyonunu sineye çekme sayesinde, daha 2005 yılı ortalarında ilişkiler yeniden normalleşti ve ABD'nin istediği yeni biçimi aldı. (*Ekim*'in Haziran 2005 tarihli 242. sayısının başyazısı, *"Türkiye-ABD ilişkilerinde yeni dönem"* başlığı altında bu yeni durumu tarihsel bir çerçeve içinde çeşitli yönleriyle ele almaktadır. Bkz. ***Parti Değerlendirmeleri- 2***, s.340-354).

İlişkilerin yeniden bir dengeye oturduğunun ve dünyanın bugünkü koşullarında Türk burjuvazisi ve devleti için farklı bir yol da bulunmadığının aynı dönemdeki bir başka teyidi, tam da aynı günlerde güncellenen Milli Güvenlik Siyaset Belgesi üzerinden geldi. Devletin gerçek

anayasası sayılan bu gizli belge güncellenmiş yeni biçimiyle, "*ABD ile ilişkiler tarihseldir ve çok yönlüdür*" diyor ve bunu şu temel önemde stratejik saptama ile birleştiriyordu: *"Türkiye'nin ABD ile ilişkileri Orta Asya, Balkanlar, Güney Kafkasya, Ortadoğu politikaları bakımından stratejiktir. Bu konularda işbirliği, dayanışma Türkiye'nin çıkarınadır."* Emperyalist efendiye tarihsel sadakati ve hizmeti yineleyen bu sözler, NATO'ya hizmet gerçekte ABD'ye hizmet anlamına geldiği için, *"NATO'daki rolümüzü korumalıyız. NATO'nun farklılaşan siyasetinde yerimiz olmalı"* saptamasıyla daha da pekiştirilmiş oluyordu.

Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'nin bu kritik saptamalarından çıkan iki önemli sonuç vardı. Bunlardan ilki, Güney Kürdistan'daki gelişmelerin yarattığı sıkıntılar ne olursa olsun, Türk burjuvazisi ve devleti ABD emperyalizmi ile çıkar ve kader birliğini sürdürecek ve elbette bunun gereklerini de sadakatle yerine getirecekti. İkincisi, bizzat devletin gerçek ve hükümetler üstü kalıcı siyasetini içeren bir belgede dile getirildiğine göre, bu stratejik politika ve tercih, gerçekte tüm kesimleriyle bir bütün olarak Türk burjuvazisinin kollektif iradesini ve çıkarlarını dile getirmekte idi.

ABD emperyalizminin Kürtlere üçüncü ihaneti

Daha 2005'te bu noktaya ulaşıldığına, tezkere kazası sonrasında oluşan sorunlar böylece geride bırakıldığına göre, 5 Kasım'la birlikte yeni olan, ilişkilerde yeni bir dönemin başlangıcı anlamına gelebilen gelişme nedir peki? Yanıt kısaca ve basitçe, emperyalist efendi olarak ABD'nin Türk burjuvazisinin Kürt sorunundaki hassasiyetlerini, tam onun beklentilerine denk düşecek düzeyde olmasa da, yeniden gözetmeye başlamış olmasıdır. Ve elbette bu denli önemli bir tutum değişikliğinin karşılığı olarak da Türk burjuvazisinden ve devletinden emperyalist planları ve girişimleri çerçevesinde istediklerini alabilmesidir. Özellikle İran ve Irak konusunda, aynı ölçüde Afganistan ve krizdeki gelişmelere bağlı olarak muhtemelen Pakistan konusunda. Sudan'dan ve Filistin'den iç Asya'ya uzanan politik-dipolomatik taşeronluğun ise sözünü bile etmiyoruz.

Kolayca akla gelebileceği gibi, Türk burjuvazisi payına ABD'ce gözetilen hassasiyetlerin öncelikli alanı hiç de Türkiye'nin içi değil fakat dosdoğru Güney Kürdistan'dır. Türk gericiliği Irak'ın işgalinden beri Güney Kürdistan'daki gelişmeleri, Türkiye'deki Kürt sorununu da azdıracak ve kontrol edilemez bir boyuta vardıracak bir büyük sorun, mevcut durumda Kürt sorunundaki asıl ve acilen önlenmesi gereken stratejik bir tehlike olarak değerlendirmekte idi. Fakat Güney Kürdistan'daki süreç ABD'nin denetimi ve desteği altında yürüdüğü sürece bu konuda yapabileceği bir şey yoktu, hoşnutsuzluğunu ve beklentilerini yineleyip durmak dışında. Kerkük referandumu burada en kritik halka idi. Bu referandum gerçekleşir ve federe Kürt devletinin beklentilerine uygun biçimde sonuçlanırsa, bu, yarının bağımsız Kürt devleti için yolun açılması anlamına gelecekti. Türk gericiliğinin Türkiye'deki Kürt sorununun gelecekte yaratabileceği tehlikeleri bugünden bertaraf edebilmek için öncelikle bu gelişmeyi durdurması gerekiyordu. Yineliyoruz, bu onun için stratejik önemde bir sorun ve asıl büyük tehlike idi.

Irak'ın ABD için bir batağa dönüşmesi ve emperyalist dünya hegemonyasının korunması ve pekiştirilmesi hedefi çerçevesinde hayati önemi bulunan Büyük Ortadoğu Projesi'nin gelinen yerde bir çıkmaza saplanması, Türk burjuva gericiliğine bu şansı beklenmedik biçimde sunmuş bulunmaktadır. ABD, Irak'ı kontrol altına almak ve Büyük Ortadoğu Projesi'yle hedeflenen amaçlarına ne edip edip ulaşmak kararlılığındadır. Bu hedefler onun için hayati önemdedir; zira buradaki her başarısızlık, emperyalist dünyada halen zaten sorunlu olan hegemonik konumunun daha da sarsılması ve giderek çözülmesi

anlamına gelecektir. İran'a yönelik saldırı şimdilik geri plana düşmüş görünse de, Amerikan emperyalizminin yeni hamlelere yönelik somut planlar ve hazırlıklar yaptığından kuşku duyulmamalıdır. İşte bu planların içinde, İsrail bir yana bırakılacak olursa, bölgedeki en önemli ve en sadık işbirlikçi olarak Türk devletine çok önemli roller düşmektedir. O bu alanda politik-pratik yönden Amerikan emperyalizmi için İsrail'den bile önemlidir. Kürt halkının özgürlük umutlarının boğulmasına dayalı pazarlıkların kirli ve maceracı zemini işte budur.

Kapalı kapılar ardında bir sonuca bağlanan bu kirli pazarlıkların somut içeriği hakkında şu an için elbette ki bir bilgimiz yok. Şu an bunun bir önemi de yok; zaman çok geçmeden bunların neler olduğunu peyder pey nasılsa açığa çıkaracaktır. Şimdilik önemli olan, ABD gibi Türk burjuva gericliğinin yularını sağlam tutan bir emperyalist efendinin, Türk burjuvazisi için en hayati değerde olan bir konuda karşılığını fazlasıyla almadan bir şey vermeyeceğini bilmektir.

Son 30 yıl içinde Güney Kürtleri'nin ABD tarafından üçüncü bir kez satılışı işte bu çerçevede gerçekleşmiştir. Güney Kürtleri'nin gerçekleşmesi için tüm umutlarını ABD'ye bağladıkları o bağımsızlık rüyası böylece gömülmüş bulunmaktadır. Kerkük referandumunun ertelenmesi bunun ifadesidir. Bu erteleme siyasal bir karar ve tercihin ifadesidir. Somut anlamı, Kerkük'ün Kürdistan'a bağlanmayacağıdır. Bu durumda Güney Kürdistan Kerkük'süz, dolaysıyla güçsüz ve çaresiz, dolayısıyla da kolayca denetlenip idare edilebilecek bir federe devlet olarak kalmaya mahkumdur. Türk burjuva gericiliğinin Kürt sorunundaki en azgın kesimleri dahi gelinen yerde bu kadarını dünden razıdırlar ve bu kadarını memnuniyetle karşılamaya hazırdırlar. Zira onlar Irak'taki gerçekler düşünüldüğünde başka türlü olamayacağını herkes gibi gayet iyi bilmektedirler. Irak'ın işgalinden beri onlar için sorun, Güney Kürdistan'ın federe devlet olarak varlığı değil, fakat bağımsızlık potansiyeli ve bunu olanaklı kılacak temel önemde bir sorun olarak Kürkük'ün geleceği idi. Yeni durum bu açıdan onların beklentilerini fazlasıyla karşılamaktadır ve bu ABD'nin Kürtlere üçüncü bir kez ihaneti sayesinde gerçekleşmiştir.

Yanlış bir anlamaya mahal vermemek için şunu da kısaca ekleyelim. ABD'nin Güney Kürtleri'nin üçüncü bir kez satışı anlamına gelen bu tutum değişikliğinin gerisinde, özellikle Kerkük kararının gerisinde, hiç de yalnızca Türk burjuvazisinin hassasiyetlerini gözetmek yoktur. Her ne kadar ABD karşılığında Türk devletinden alabileceklerini fazlasıyla almak için böyle gösterilmesinden yarar umuyor olsa da, gerçekte bunun kadar önemli olan, belki bundan da önemli olan, Şii ve Sünni kesimleriyle Arap burjuvazisinin hassasiyetleridir. Bu türden hassasiyetler gözetilmeden ABD'nin Irak üzerinde denetim kurma şansı zaten olamazdı. Bu gerçek daha Baker-Hamilton raporunda açık biçimde ortaya konulmuş, Kerkük referandumundan vazgeçilmesi de daha o zamandan istenmişti.

Irak Arap burjuvazisinin Kerkük konusundaki tutumu tarihsel bir temele dayalıdır ve Kürt sorununun bu ülkedeki uzun dönemli çözümsüzlüğünü belirlemektedir. Kerkük sorunu olmasaydı, Irak'taki Kürt sorunu geniş kapsamlı bir özerklikle daha 1970 yılında belli bir çözüme bağlanmış olurdu. ABD'nin yarattığı ve işbirlikçi Kürt liderliğinin sineye çekmekten başka bir şey yapmadığı son oldu bitti, Güney Kürtleri'ni işin özünde, 1970 tarihli özerklik anlaşması ile elde edebilecekleri ile başbaşa bırakmıştır. Şu farkla ki, o zaman bunu kendi özgüçleriyle, soluklu bir silahlı halk direnişi ile kazanmışlardı, oysa şimdi bu kadarını bile ABD sayesinde kazanmış görünüyorlar. Karşılığında ise, ABD'ye kölece sadakatlerinden ve emperyalist işgale hizmetlerinden dolayı, bölgenin hemen tüm halklarının güvensizliğini ve yer yer düşmanlığını kazanmış bulunarak. Dargörüşlü işbirlikçi bir burjuva-feodal

liderlik altında mazlum Kürt halkı için gerçekten trajik bir yeni sonuç olmuştur bu.

Baker-Hamilton raporundan beri bu konuda özellikle umutlanan ve sabırla bekleyen Türk burjuvazisi sonuçta istediklerini almış bulunmaktadır.

Kandil'deki gerilla kamplarına yönelik saldırı da, gerilla kuvvetleri için yaratacağı geçici sıkıntılar dışında, gerçekte Güney Kürdisan konusunda aldıklarının örtüsü olmaktan öteye bir işlev taşımamaktadır. Hatta denebilir ki bu saldırıların sembolik stratejik anlamı bile gerçekte yine Güney Kürdistan'a yöneliktir. Böylece Kürt federe devletinin hükümranlık haklarının gerektiğinde nasıl kolayca ayaklar altına alınabileceği tüm dünyaya gösterilmiş olmaktadır. Güney Kürt liderliğinin, ABD rıza gösterdi diye bir şey yapmaktan aciz biçimde bu saldırılarıları sineye çekmesi ve Kuzeyli kardeşlerini hedef alan bir yoketme harekatını boş gözlerle izlemesi, devlet olma iddilarına vurulmuş bir başka ağır politik ve moral darbedir. Bu utanç verici tablo, işin özünde, Talabani-Barzani liderliğinin politik ve moral çöküşünü de belgelemektedir. Bölge halkları nezdinde Irak işgalinden beri bu zaten böyleydi, artık Kürt halkı nezdinde de bu böyledir, yeni olan budur.

Bütün bu sonuçlarda gerçekte şaşırtıcı olan hiçbir yan yoktur. Olup bitenler işbirlikçi Kürt liderliğinin tüm geleceğini emperyalistlere ve siyonistlere bağlama startejisinin iflasını ortaya koymaktadır. Son gelişmelerle birlikte özellikle işgali izleyen günlerde dönek Kürt solcularının sözcülüğünü yaptığı Kürt amerikancılığı da çökmüş bulunmaktadır. ABD'nin bölgede özgürlük ve demokrasi değil, fakat emperyalist egemenliğini pekiştirme peşinde olduğu artık en kör gözlerin görebileceği bir açıklıkta ortaya çıkmıştır. Siyasal geçmişlerindeki nispi bilimsel aydınlanma sayesinde emperyalizmin özgürlük değil fakat her zaman egemenlik peşinde olduğunu bilen, bilmesi gereken bu Kürt dönekler kitlesi, Kürt halkına tüm Ortadoğu halklarının güvensizliğini ve düşmanlığını getireceğini bile bile, sözde özgürlük ve bağımsızlık umuduyla emperyalist işgale alkış tutmuş, amarikancılığın bayraktarlığına soyunmuşlardı. Şimdilerde derin bir hayal kırıklığı ve şaşkınlık içinde, Ortadoğu'daki büyük emperyalist nüfuz mücadeleleri ortamında ve koşullar öyle gerektirdiğinde, Kürtlerin Amerikan emperyalizmi için önemsiz bir ayrıntıdan öte bir anlam taşıyamayabileceği üzerine pek derin gerçekleri yeniden keşfediyorlar!

Irak'a yönelik emperyalist işgalin hemen sonrasına ait (Temmuz 2003) *Dünya Türkiye ve Sol Hareket* başlıklı kitabın üç ana bölümü (s.66-123) emperyalist işgali sıcağı sıcağına Kürt sorunu açısından ele almakta ve eski solcu Kürt dönekler kitlesinin yaydığı amerikancı hayallere saldırmaktadır. Sözkonusu bölümleri bugün yeniden okumanın, Kürt sorunu çerçevesinde son zamanlarda olup bitenleri değerlendirmek bakımından fazlasıyla yararlı olacağı inancındayız. Dönek Kürt solcuları arasında amerikancığın dorukta olduğu o günlerde söylenenler arasında aşağıya aldığımız şu pasajın özetledikleri de vardı:

"ABD Irak'ta batağa batmış durumda ve zaman içinde bu batak derinleşecektir. Böyle olunca, kirli savaşta eğitimli ve halk hareketlerini bastırmanın gereklerine uygun biçimde ileri düzeyde donanımlı bir NATO ordusu olarak Türk ordusunun desteğine ihtiyacı olacak, nitekim bu daha bugünden seslendiriliyor da. Peki ABD ne yapacak, bunun Kürtler için sonucu ne olacak dersiniz? Bu sorunun yanıtı henüz açıkta, ama kesin olan bir şey var: ABD, Kürtlere şu veya bu biçimde üçüncü bir kez ihanet etmeden Türk ordusunu Irak'taki hesapları için gereğince kullanamaz. Demek ki ABD emperyalizmini Kürtlerin en temel ulusal haklardan yoksun mazlum bir ulus olması değil, fakat yalnızca kendi sefil emperyalist çıkarları, hesapları ve bunun gerektirdiği politikalar ilgilendiriyor. Demek ki ABD Kürtleri özgürleştirmek değil fakat yalnızca çıkarlarına uygun düştüğü sürece kullanmak peşinde. Ortadoğu'daki çıkarları için ve

elbette Ortadoğu halklarına karşı." (***Dünya Türkiye ve Sol Hareket***, *Eksen Yayıncılık, s.90).*

Bugün olanların özü özeti budur, demekle yetiniyoruz.

Türkiye-ABD ilişkileri yeni durum ve Türkiye'de Kürt sorunu

Pazarlıklar Güney üzerinden yapılıyor, ilk adımlar buradan atılıyor, stratejik önemde görülen önlemler burası üzerinden gündeme getiriliyor ama tüm bunların asıl hedefinin Kuzey, yani Türkiye'deki Kürt sorunu ve hareketi olduğunu da herkes biliyor. Ortadoğu'daki Kürt sorununun asıl alanı her açıdan Türkiye'dir ve buradaki düğüm çözülmeden, bölgede Kürt sorunu için kalıcı bir çözüm olanağı yoktur.

Eğer batı emperyalizminin Ortadoğu'daki en önemli üssü olan Türkiye gibi bir ülkede Kürt sorunu gibi kapsamlı bir sorun bulunmasaydı, amerikancı Kürtlerin emperyalizmden beklentileri hiç değilse halen Kosova'da olduğu türden kuşkusuz gerçekleşebilirdi ve böyle bir Kürt devletini, tıpkı Kosova örneğinde olduğu gibi, ilk tanıyacak ülkelerden biri de ABD ile birlikte kuşkusuz Türkiye olurdu. Ama işte gelin görün ki Türkiye'de görkemli bir Kürt sorunu var; Kürtlerin nüfus olarak ve Kürdistan'ın toprak olarak yarısı bu ülkenin hükümranlığı altındadır ve bu ülkeye egemen amerikancı burjuva sınıf düzeni Kürtlerin inkarında, her türlü özgürlük ve eşitlik umutlarının boğulmasında kesin bir tutum ve kararlılık içindedir. Bu katı gerçek hesaba katılmadan Kürt sorununda doğru bir strateji izlemek olanağı bulunamaz. Sadece Türkiye'de de değil fakat son gelişmelerin bir kez daha kanıtladığı gibi, gerçekte bölgenin bütününde de...

Böylece Türk burjuvazisi ve devletinin Güney Kürdistan'a yönelik tüm girişimlerinin gerisinde kendi bünyesindeki Kürt sorununu kontrol altında tutmak niyeti ve hesabı bulunduğu açık gerçeğine gelmiş oluyoruz. Kuzey'e yönelik acil adım ve önlemlerinden ilki, Güney'deki bağımsızlık umutlarının kırılması idi. Buna paralel olarak gündemleştirilen ikincisi, devrimci bir geçmişten gelen, etkili bir halk hareketi dinamiğini hareket geçirmeyi başarmış bulunan ve sorunu şu veya bu şekilde ama devletle pazarlık yoluyla bir sonuca bağlamak isteyen bir Kürt hareketinin devre dışı bırakılmasıdır. Türk burjuva gericiliğinin 5 Kasım görüşmesinin simgelediği kirli pazarlıklar kapsamında elde etiği ikinci önemli başarı budur ve o bu konuda ABD emperyalizmiyle birlikte AB emperyalizminin de tam desteğini almıştır. Kuşkusuz bu iki batılı emperyalist odak yıllardır seslendirdikleri sınırlı bir Kürt reformu ile sorunun yatıştırılması politikasından vazgeçmiş değildirler. Fakat bunun önce PKK'nin temsil ettiği mevcut Kürt hareketinin olanaklıysa ezilmesi, değilse marjinalize edilerek etkisizleştirilmesinin ardından yapılması gerektiği konusunda da gelinen yerde Türk burjuvazisi ile açık bir anlaşmaya varmış durumdadırlar.

Halen yapılmakta olan budur. PKK'nin döne döne "ortak düşman" ilan edilmesi, hava harekatları, kara harekatları, DTP'nin çok yönlü olarak kuşatılması, PKK etkisindeki Kürt halk kitlelerinin terörize edilmesi, bunların tümü moda deyimle bu yeni "konsept" kapsamındadır, onun ilk uygulama örnekleridir. Önce Kürt sorununun tüm görkemiyle ortaya çıkmasını sağlayan ve Kürtleri örgütlü bir taraf haline getiren hareket ezilecek, ya da hiç değilse etkisizleştirilecek, ancak bunun ardından Türk burjuva gericiliği ihsan edebileceklerini "Kürt reformu" adı altında gündeme getirecektir. Verebileceklerinin kapsamını ve sınırını kendisi belirleyecek, ve elbette bu sayede, gerektiğinde de kendisi ortadan kaldırabilecektir. '90'lı yılların ortasında eski MGK Genel Sekreterlerinden bir generalin kamuoyu önünde açıkça dile getirmekte sakınca görmediği bu politika, '90'lı yılların başından beri Türk devletinin Kürt sorunundaki değişmez temel çizgisidir. Yeni olan ve son gelişmelerle tüm açıklığı ile ortaya çıkan, ABD ve Avrupalı emperyalistlerin bu

politikaya yeni bir düzeyde ve sonuç alıcı bir tarzda tam destek vermeleridir. Türkiye'deki Kürt hareketinin çok yönlü olarak kuşatılmasına, güçten düşürülmesine ve tecrit edilmesine emperyalist odakların da kendi cephelerinden katılmalarıdır.

Kürt halkı için yarattığı yeni sorunlar ve acılar ne olursa olsun bu gelişme gerçekte her açıdan hayırlı olmuştur. Böylece mazlum bir halkın içerde ve dışarda gerçek dostlarını ve düşmanlarını görebilmesi kolaylaşmış, amarikancı ve avrupacı liberal hayaller ölümcül bir darbe almıştır. Açık biçimde ortaya çıkmıştır ki, Türkiye'deki burjuva gericiliğini, onu her yoldan ve koldan destekleyip yaşatan emperyalistlerden ayrı düşünmek olanağı yoktur. Kürt halkının özgürlük ve eşitlik mücadelesinin karşında yalnızca Türk burjuva gericiliği değil fakat aynı zamanda emperyalizm durmaktadır. Bu iki engel bir arada aşılmak zorundadır. Türk burjuva gericiliğine vuran emperyalizme de vurmak zorundadır. Bu tarihsel olarak zaten böyleydi ve en iyi dönemlerinde devrimci Kürt akımlarının hemen tümü bunu kendi programlarına böyle de yazmışlar, devrimci stratejilerini de buna göre oluşturmuşlardı. Fakat zaman değişti, dünya değişti, bu görüş ve değerlendirme eskidi diyerek hemen tümü de emperyalizme karşı mücadeleyi bir yana bırakmakla kalmadılar, daha bir de emperyalizmden özgürlük umacak denli gerçeklerden koptular. Bugün katı gerçek kendini tüm görkemiyle yeniden duyuruyor. Tarihsel olarak doğru olanın güncel olarak da tüm geçerliliğini koruduğu son gelişmelerle bir kez daha tüm açıklığı ile ortaya çıkmış bulunuyor.

Burjuva gericiliği Kürt halkına karşı bütünleşmiş durumda

ABD-Türkiye ilişkilerinde yeni gelişmeler ve bunun Kürt sorunu için sonuçları, burjuva gericiliğinin kendi iç ilişkilerine de hiç değilse şimdilik yeni bir görünüm kazandırmış durumda. Dolu dizgin ilerleyen AKP kadrolaşmasının şimdilik sineye çekilmesi, türban düzenlemelerinin beklenen krize yolaçmaması, tümüyle Kürt sorunu üzerinden ABD'ye karşı çatlak sesler çıkaran bazı yıpranmış kontrgerilla mensuplarının Ergenekon'un tasfiyesi aldatmacası eşliğinde harcanması, tüm bunlar 5 Kasım'ın yarattığı yeni durumdan ayrı değildir. Son olaylar bütün açıklığı ile bir kez daha göstermiştir ki, sermaye devletinin Kürt halkı üzerindeki köleci egemenliğini şu veya bu biçim altında ama her koşulda korumak ve sürdürmek, tüm kesimleriyle burjuva gericiliğinin ortak kaygısı, ortak paydası ve en önemlisi de ortak önceliğidir. İç çelişkilerin şu dönem için geri plana düşmesi ve ordu ile hükümetin uyum içinde hareketi bunun ifadesidir. Bugünkü koşullarda onlar payına öteki herşey şimdilik buna tabidir, bu alanda istenen ortak hedeflere varıldıktan sonra nasılsa dönüp kendi iç dalaşmalarını yeni biçimler altında sürdürmeye gerekli zamanı ve olanağı bulabileceklerdir. Ama önce bölgesel çapta Kürt halkının özgürlük ve eşitlik umutlarına etkili bir darbenin vurulması ve son 20 küsur yıllık mücadelenin kazanımlarının bertaraf edilmesi gerekiyor.

Bu elbette Kürt sorununun üstesinden nasıl gelineceği konusunda burjuva gericiliği saflarından zaman zaman görüş ayrılıklarının, buna dayalı siyasal çatlakların çıkmadığı ve yarın da çıkmayacağı anlamına gelmez. Geçmişte, '90'lı ilk yıllarda, mücadele devrimci bir çizgide ve tempolu bir biçimde gelişiyorken, bunun burjuva gericiliğini kendi içinden nasıl böldüğünü biliyoruz. Ama İmralı teslimiyeti ile birlikte tüm kesimleriyle gericiliğin hızla aynı politika ekseninde nasıl birleşip bütünleştiklerini de biliyoruz. Demek ki ayrılığı yaratan Kürt halkının özgürlük mücadelesinin gücü ve zorlamasıydı. Teslimiyetçi politika bu zorlamayı ortadan kaldırınca olay bir anda tüm kesimler için "terör" sorununa indirgendi ve Kürtlere verilebileceklerin sınırı burjuva gericiliğinin tüm kesimleri için bir anda "bireysel kültürel haklar" sınırına indi. Yani o bildiğimiz kısır ve aldatıcı AB reformlarının kendiliğinden sonuçlarına.

Oysa '90'lı ilk yıllarda "federasyonun bile tartışılabileceği"ni dönemin cumhurbaşkanı bile söyleyebiliyordu, sonuçta bu onun hayatına malolsa da.

Kürt sorunu konusunda yeni bir görüş ayrılığı Irak'a emperyalist müdahalenin ve bunun Güney Kürdistan'da yolaçtığı gelişmelerin ardından geldi. Tezkere kazasının ardından ABD'nin Güney Kürtleri ile ilgili olarak Türk devleti karşısında kazandığı özel inisiyatif ve böylece devletin "kırmızı çizgileri"nin fiilen çökmesi, özellikle TÜSİAD'ın temsil ettiği büyük sermaye çevrelerinde yeni fiili durumun kabullenilmesi, Güney Kürdistan'la normal ilişkilerin kurulması eğilimine yolaçtı. Türkiye'nin kendi bünyesinde de bireysel hakları aşan bazı sınırlı reformlar olmadan bu sorunun yükünden kurtulma olanağı bulunmadığını düşünen ve ABD-AB tarafından desteklenen bu kesimler ile devletin geleneksel politikasını temsil eden ordu odaklı kesimler arasındaki bu görüş ayrılığı, son birkaç yıldır bir sorun alanı, yer yer önemli bir gerilim konusu idi.

Fakat gelinen yerde bu konudaki görüş ayrılığı da geride kalmıştır. ABD ile kirli pazarlıklar temelinde varılan yeni mutabakat, Türk burjuva gericiliğini bir anda yeni "konsept" ekseninde birleştirip bütünleştirdi. Şimdi artık farklı ses yok ortalıkta. Güney'deki oluşumun hadım edilmesi ve Kuzey'deki direniş odağının ezilip etkisizleştirilmesi, tüm kesimleriyle burjuva gericiliğinin artık ortak politikası durumundadır. O güne kadar kudurgan bir şovenizmin sözcüsü olan CHP'nin 5 Kasım'ın ardından Güney Kürdistan'la normal ilişkilere artık geçilebileceğini dile getirmesi, aynı şekilde Genelkurmay Başkanı'nın Irak'ta adam gibi bir federasyona bizim bir itirazımız olamaz açıklaması, gericilik bünyesindeki politik bütünleşmenin öteki yüzüydü. Sonuçta Güney Kürdistan'a ilişkin gelişmeler ABD ile varılan yeni anlaşma çerçevesinde istenen çizgiye çekilince, onu bu yeni haliyle kabullenmek bir sorun, dolayısıyla da gericilik cephesi için bir görüş ayrılığı alanı olmaktan kolayca çıkmış oldu.

Yineliyoruz; burjuva gericiliği kendi bünyesindeki her türden soruna ve iç dalaşa rağmen Kürt sorunu sözkonusu olduğunda tek cephe halinde birleşebilmektir, son olaylarla bu yeniden kanıtlanmıştır. Bunun bir uzantısı olarak hükümet-ordu uyumunun bir dönem daha sürmesi beklenmelidir. Varsın bu arada AKP cumhuriyetin güdük ve güdümlü laikliğinin altını oymayı sürdürsün, Kürt halkının özgürlük umutlarını boğmak ve Kürdistan üzerindeki köleci egemenliği ne edip edip sürdürmek en öncelikli görevdir ve öteki herşey şimdilik ona tabidir. Özellikle de laiklik şampiyonu amerikancı generallerin soruna bakışı halen budur. Tam da bu nedenle özellikle de yerel seçimlere kadar AKP'nin cömerçe rahat bırakılacağından kuşku duyulmamalıdır. Çünka AKP onlar için Kürt halkınının kazanımlarına siyasal ve moral darbeler vurabilmenin en etkili silahıdır şu sıralar. "Diyarbakır'ın düşürülmesi"ne ilişkin hesaplar ve hedefler salt AKP'nin değil, fakat AKP üzerinden asıl olarak devletin hesap ve hedefleridir. AKP de bunun çok iyi bir biçimde bilincinde olduğu için, Kürt halkına karşı zalimlerin kılıcı olmayı bilinçli bir tutumla seçerek konumunu güçlendirmeye, toplum ve devlet yaşamında dinci gericiliğe yeni mevziler kazandırmaya bakmaktadır. Türban düzenlemesini sorunsuz sancısız geride bırakması, denebilir ki ona bir 5 Kasım hediyesi olmuştur.

Çıkış ve çözüm için devrimci strateji bir zorunluluktur

Türk burjuvazisi tüm kesimleriyle blok halinde Kürt halkının özgürlük ve eşitlik mücadelesinin karşında durmaktadır ve bunun tarihsel-sınıfsal mantığı burada hiçbir özel açıklama gerektirmemektedir. Emperyalizmin konumunun ve tutumunun ne olduğunu ise gelinen yerde olaylar (taşınan tüm ham hayalleri de yerle bir ederek) bütün açıklığı ile yeniden ortaya koymuştur.

Türkiye dünya hegemonya mücadelesinin düğümünü oluşturan bir bölgede Amerikan emperyalizminin en önemli dayanağı, saldırı ve savaş üssü, ve elbette vurucu gücü olarak durmaktadır. Irak savaşı ile birlikte yaşanan geçici krizi izleyen tüm gelişmeler, kendileri yönünden gerçekte Türk devleti ve burjvazisinin Amerikan emperyalizmi için vazgeçilmezliğini yeniden kanıtlamışlardır. Halen çıkarları Amerikan emperyalizmi ile uyumu gerektiren Avrupalı emperyalistler için de durum farklı değildir. Dolayısıyla yalnızca Türk burjuvazisi değil fakat onun gerisindeki asıl güç olarak emperyalizm de Kürt halkının özgürlük ve eşitlik mücadelesinin önünde aşılması gereken temel önemde bir engel olarak durmaktadır.

Ne iyi ki gelişmeler Kürt burjuvazisi hakkında taşınan hayalleri de aynı katılıkla yıkmaktadır. Tüm gelişmeler, onun kaderinin ve çıkarının Türk burjuvazisinin kaderi ve çıkarı ile sağlam biçimde içiçe geçtiğini göstermektedir. AKP'nin Kürdistan'daki siyasal gücünü ve etkisini, Kürt burjuvazisinin, büyük toprak sahiplerinin, aşiret reislerinin, tarikat ağalarının bu partide birleşmesini borçlu olduğu bilinmektedir. Bu birleşik güç Kürt orta burjuva katmanlarının asıl ağırlığını da bu partiye kaydırmıştır. İmralı'yı izleyen dönem içinde Kürt sorunu kapsamında yaşanan temel önemde bir başka gelişme de işte budur. Bu, Kürdistan'daki güç dengelerini değiştirmiş, Kürt burjuvazisi halk hareketinin yarattığı ağırlığın etkisinde kurtularak sınıf çıkarlarına uygun biçimde mevziye girmiş ve bölgede inisiyatifi yeniden etkin biçimde ele almaya başlamıştır. AKP'nin kazandığı güç bunun yansımasıdır, bu gerçekte Kürt burjuvazisinin gücüdür. AKP şu an Kürt kanadıyla Kürdistan'ın en büyük partisidir ve Kürt burjuvazisi şimdi ülkeyi yöneten bu partinin bünyesinde önemli bir ağırlığa, yönetici düzeyde (partide olduğu kadar hükümette de) önemli bir inisiyatife sahiptir. Dolayısıyla Kürt halkına karşı işlenen tüm suçlara o da aktif biçimde katılmaktadır. Kürt halkının özgürlük ve eşitlik umutlarının boğulması, demokratik Kürt hareketinin ezilmesi ve etkisizleştirilmesi için kurulan cephenin içinde tüm varlığı ve inisiyatifi ile o da yer almaktadır.

Kürt hareketi bugünkü kuşatılmışlıktan başarıyla kurtulmak ve özgürlük mücadelesini halk hareketinin gücüyle gerçekten ileriye taşımak istiyorsa, tüm bu gerçekleri hesaba katmak, gerçek dostlarını ve düşmanlarını sınıfsal ve siyasal olarak yeniden tanımlamak, ve buna dayalı bir yeni devrimci strateji ile ortaya çıkmak zorundadır. İmralı ile birlikte seçilen strateji olayların ağırlığı altında çoktan çökmüş bulunmaktadır. Bu strateji, Cumhuriyetin demokratikleşmesi temelinde Türk burjuvazisi ile bütünleşmeyi hedefliyordu ve bu arada emperyalizmin egemenliğini hiçbir biçimde sorun etmiyordu. Bu strateji içinde emperyalizm engel ya da düşman olmak bir yana, çözümü kolaylaştıracak etkili bir güç odağı idi. Tüm bunların gelinen yerde iler tutar yanı kalmamıştır. Türk burjuvazisi ile barışıp bütünleşerek, emperyalizmi kabullenerek Türkiye ve Kürdistan'ı demokratikleştirmeyi ummak, bilimin ve tarihin gerçeklerini bir yana bırakmaktır. Çünkü gerçek bir demokrasi, onun ürünü olabilecek gerçek bir özgürlük ve eşitlik, ancak bu güçlere karşı mücadele içinde, onlar aşılarak elde edilebilir. Bütün bunlar daha en baştan belli idi, olaylar bunu yalnızca bir kez daha doğrulamaktan başka bir şey yapmadı.

Dün olduğu gibi bugün de Kürt özgürlük mücadelesinin tüm yükünü Kürt emekçileri taşımaktadır. Fakat dünden farklı olarak bugün onlara bu mücadelede kılavuzluk edecek bir devrimci strateji ve onun taşıyıcısı olan bir önderlik yok ortada. PKK'nin mevcut stratejisi, objektif içeriği ve mantığı yönünden, tümüyle burjuva bir karakterdedir. Oysa sınıf olarak Kürt burjuvazisi özgürlük mücadelesinin karşısındadır ve açık bir sınıfsal tutumla Türk burjuvazisinin yanındadır. Kürt hareketinin halen en büyük açmazı budur,

mevcut tablo içinde Kürt sorununda yaşanan en büyük anormallik buradadır. Olayların netleştirdiği mevcut sınıfsal-siyasal tablonun ardından bu daha da göze batan bir çelişki olarak durmaktadır orta yerde.

Devrimci strateji, özgürlük mücadelesinin gerçek yükünü çeken sınıf ve katmaların sınıfsal çıkar ve ihtiyaçlarına da uygun düşen strateji demektir. Ulusal davanın sınıfsal mantığını zaman içinde adım adım unutmak ve giderek terketmek, Kürt hareketinin tarihsel nitelikte bir büyük hatası oldu ve bu onu bugünkü çıkmaza getirip sapladı. Bundan ancak son 30 yıllık mücadelenin bu en temel dersini hesaba katan yeni bir değerlendirme ve strateji ile çıkılabilir, ortada başka hiçbir gerçek çıkış yolu görünmemektedir. Doğal olarak bu halen burjuva öğelerle bulaşık olan mevcut hareket içinde bir iç ayrışmayı göze almayı da gerektirir. Bu elbette kısa vadede belki geçici bir güç kaybı anlamına da gelir. Fakat orta ve uzun vadede bu, benimsenecek yeni strateji sayesinde fazlasıyla telafi edilebilecektir. Önce Kürt emekçilerinin açığa çıkarıldığında muazzam bir kuvvet olduğu görülebilecek olan sosyal enerjisiyle ve ikinci olarak da, tam da bu sayede Türk işçi ve emekçileri ile yaşanacak yakınlaşma ve bütünleşme sayesinde... Bu yakınlaşma ve bütünleşme devrimci stratejinin öteki yönüdür ve yalnızca Türkiye'de değil bütün bir Ortadoğu'da Kürt düğümünü çözebilecek biricik gerçek olanaktır. Türkiye'deki sorunun çözüm yönünden tüm bölgeyi kilitlediğinin bu vesileyle yeniden altını çizmek istiyoruz.

Kürt sorunundaki tarihi düğümlenmeyi açacak yol budur, tercih buradan yapılmak zorundadır. Bunun dışında ortada şimdiki kısır döngüyü sürdürmekten başka bir alternatif görünmüyor. Bu ise hem Kürt halkının enerjisini anlamlı hiçbir sonuca yolaçmadan tüketip duruyor ve hem de işbirlikçi burjuvazinin elinde bir bütün olarak Türkiye toplumunu gericilikle zehirlenmenin etkili bir aracı işlevi görüyor. Bunun kaçınılmaz bir sonucu olarak, iki halk arasındaki ilişkiler de sürekli olarak zehirleniyor. Burjuva milliyetçi bir dargörüşlülük bu zehirlenmeden yarının kolay kopuşu için belki bir yarar umabilir, ama ilkin bu tür bir kopmadan Kürt halkının gerçek bir çıkarı olamaz ve ikinci olarak Kürt halkının işin aslında bu türden bir kopuş olanağı da yoktur. Türkiye'nin Yugoslavya ve Kürdistan'ın Kosova olmadığını, olamayacağını herhalde son olaylar daha açık ve anlaşılır hale getirmiş olmalıdır. Kosovalar ancak emperyalizmin çıkarları gerektirdiğinde ve onun özel çabaları ile yaratılabilir. Oysa bu coğrafyada emperyalizmin kimin yanında olduğu ve yüzyıldan beridir bu bölgede Kürtlere nasıl yaklaştığı iyi bilinmektedir. Sadece Türkiye'nin değil tüm bölgenin tarihsel deneyimi, Kürt halkının acılarından ve köleliğinden emperyalizmin dolaysız olarak sorumlu olduğunu ortaya koymaktadır. Güney Kürdistan'daki gelişmeler bu yüzyıllık dersi bir süreliğine unutturdu dargörüşlü Kürt milliyetçisine, ama aynı Güney Kürdistan'daki yeni gelişmeler de gerisin geri en dumura uğramış bilinçlere yeniden kazıyor bunu.

Kürt ve Türk emekçilerinin birleşik devrimci mücadelesi için!

TKİP tüm milliyetlerden işçi sınıfının devrimci partisidir. Onun saflarında kadın-erkek, Kürt-Türk ve öteki milliyetlerden komünistler omuz omuza mücadele ediyorlar. Onun ulusal sorunda kendi teorisi, programı ve taktiği vardır. O başta Kürtler ve Türkler olmak üzere tüm milliyetlerden işçilerin ve emekçilerin omuz omuza mücadelesinden yanadır ve Türkiye'deki Kürt sorununun gerçek ve kalıcı bir çözümünün de ancak bununla olanaklı olduğuna inanmaktadır. Bu soyut bir inanç değil fakat tarihin ve bilimin temel dersleri ışığında ve elbetteki işçi sınıfının çıkarları ekseninde sorunu ortaya koymanın bir ürünüdür. TKİP, gündelik

faaliyetinin her alanında Kürt halkının meşru ulusal haklarını tüm açıklığı ile tam bir kararlılıkla savunmaktadır. Şovenist zehirlenmenin Türk işçi ve emekçilerinin bilincinde yarattığı kirlenmeyi gidermeye, her vesile ile onları Türk burjuvazisine karşı mazlum Kürt halkının yanında yer almaya, onun haklı ve meşru istemlerini, bu istemlera dayalı mücadelesin desteklemeye, bunun için de bizzat mücadele etmeye çağırmakta, bu mücadeleyi pratik olarak da örgütlemeye çabalamaktadır. Kuşkusuz Türkiye'nin herşeye rağmen devrimci çizgide ısrarlı tüm öteki devrimci parti ve grupları da benzer bir çaba içinde bulunmaktadır.

Fakat bu çabanın başarısı, halen Kürt emekçilerinin önemli bir bölümünü etki ve denetim altında tutan Kürt hareketinin izleyeceği çizgiye de sıkı sıkıya bağlıdır. Bugüne kadar bu çizgi Türkiyeli devrimcilerin işini kolaylaştırmadığı gibi esası yönünden zora da soktu. Sosyal mücadeleye etkili bir biçimde katılmak ve bu mücadele içinde Türk işçi ve emekçileri kaynaşmak gibi temel önemde bir boyutu içermedikçe sonuç başka türlü de olamazdı. Umut edelim ki, bu son gelişmeler, Türkiye'den öteye bölgesel düzeydeki gerici ve emperyalist kuşatma Kürt hareketinin kendi gerçek dostlarına yönelmesini kolaylaştırmaya bir vesile olsun.

Sosyal mücadelede reformistler ve ulusal mücadelede milliyetçiler, devrimcilerin karşısına, devrimini uzun ve zor bir iş olduğu, oysa sorunlara hızlı ve kolay çözümler gerektiği türünden çoğu kere açıkça dillendirilmeyen bir mantıkla çıkarlar. Biz komünist devrimciler de diyoruz ki, gerçekte devrim işin özünde en kısa ve kolay yoldur. Reformist çizginin ya da uzlaşmanın kısa ve kolay yol olduğunu sananlar tarihe ve bugünün gerçeklerine baksınlar. Reformizm ya da uzlaşma nerede hangi sorunu nasıl çözmüştür? Örneğin Filistin'de olup bitenin anlamı nedir? Ya Güney Kürdistan'da? Güney Kürdistan'da sorun (kaldı ki gerisinde yüzyıla yaklaşan bir mücadele var!) tam da '90'lı yılların başında Talabani'nin Kürt devrimcilerine önerdiği gibi, "piyasa ekonomisi ve burjuva demokrasisi" yolu ile çözülebildiyse, halen Kürtlerin üçüncü kez satılışı anlamına gelen olaylar neyin nesi?

Reformizm sorunları çözmez sadace süründürür, bu ulusal sorun da içinde tüm siyasal sorunlar için olduğu kadar sosyal sorunlar için de geçerlidir. "Sosyal refah" Avrupası adım adım tarihe karışıyor demek yeterlidir, buna kanıt göstermek için. Öte yandan, devrim yolu reformları dışlamadığı gibi gerçek reformlar da ancak devrim mücadelesinin yan ürünleri olarak elde edilebilirler. Buna ister aynı "sosyal refah" Avrupası üzerinden bakın, ister örneğin son 20 küsur yıllık Kürt özgürlük mücadelesi üzerinden, sonuç aynıdır, reformlar devrim mücadelesinin basıncı altında elde edilmişlerdir. Devrim mücadelesinin güç kaybettiği yerde de burjuva gericiliği tarafından adım adım ortadan kaldırılmışlardır.

Kürt hareketi ve halkı halen bugünün Türkiye'sindeki tüm gücünü, kazanımlarını, mevzilerini devrimci dönemine borçludur. İmralı sonrası çizgi buna hiçbir şey eklemediği gibi kazanımların bir kısmının yitirilmesine de yolaçmıştır. Buna Türk burjuva gericiliği saflarında yaratılan ve zamanında mücadeleye hizmet eden çatlaklar da dahil. Aynı şekilde Kürt burjuvazisinin ara katmanlarının bir kısmını yanına ve yedeğine çekme de dahil. Reformizm sosyal mücadelede olduğu gibi ulusal mücadelede de bir çıkmaz yoldur. Hele de Ortadoğu gibi bir coğrafyada ve hele de Türkiye gibi bir ülkede. Çıkış devrimci mücadelede, bunu esas alan devrimci bir stratejide, bunun gereği olarak da Kürt, Türk ve öteki milliyetlerden tüm Türkiyeli emekçilerinin birleşik devrimci mücdelesindedir. Melanetli 5 Kasım anlaşması ile başlayan yeni dönemin olayları bunu günden güne herkese daha açık bir biçimde ve daha katı bir gerçeklik olarak gösterecektir.

EKİM

TKİP II. Kongresi değerlendirmeleri...

Kadın sorunu ve sınıf içinde kadın çalışması

Bu metin, Cihan yoldaşın TKİP II. Kongresi'nde "Kadın sorunu ve emekçi kadın çalışması" üzerine yaptığı ana konuşmanın, kendisi tarafından kongre tartışmalarının ışığında gözden geçirilmiş ve geliştirilmiş halidir...

Giriş

Kuruluş Kongresi sonrasında bu alanda yapmaya çalıştıklarımızı saklı tutarsanız, kadın çalışması bizim için bir zayıflık ve yetersizlik alanı olagelmiştir. Oysa hareketimizin kadın sorununa daha başından itibaren belli bir bakışı vardı. Sorun başından itibaren basınımızda hiç değilse genel esasları ile işlenegelmiş, değerlendirmelere ve yazılara konu olmuştur. EKİM I. Genel Konferansı'nın temel metinleri arasında kadın sorununa ilişkin bir genel çerçeve vardır ve sorunun esasını iyi-kötü ortaya koymaktadır. Özellikle 8 Martlar kadın sorunu ve mücadelesi için değerlendirmeler yapmanın ayrıca bir vesilesi olmuştur bizim için. Yakın yıllarda, özellikle de partimizin Kuruluş Kongresi sonrasında, konu üzerinde daha genişçe durulmuştur, gerek teorik gerekse güncel siyasal yönleriyle ele alınmış, işlenmiştir.

Gelinen yerde kadın sorununun genel teorik-politik çerçevesine ilişkin belli bir açıklığı vardır partinin. Bu açıklık saflarımızdaki kadro ve militanlara ne denli mal edilebildi, sorunun özü ve esasları teorik ve politik yönleriyle ne denli kavranabildi, bu ayrı bir sorun. Birçok konuda olduğu gibi bu konuda da saflarımızda sorunun kavranışı planında ciddi yetersizlikler olduğundan kuşku duymamak gerekir. II. Kongre sonrası dönemi bunun kırıldığı, saflarımızda bu konuda sağlam ve bütünsel bir kavrayışın geliştirildiği bir evre olarak ele almalıyız. Bu aynı evrede işçi ve emekçi kadın çalışmasını daha kapsamlı bir biçimde gündemimize alacağımıza göre, bunu yapmak özellikle gerekli olacaktır.

Öte yandan, kadın sorununun toplumsal ve tarihsel temelleri ile anlamı konusunda belli bir açıklığımız olsa bile, aynı başarıyı kadın çalışmasının politik-pratik yönleri alanında henüz gösteremediğimiz de bir gerçektir. Bunun kısmen anlaşılır bir yanı var, zira kadın çalışmasını etkili bir pratik yönelim konusu haline getiremediğimiz sürece bunu yapamazdık, yapmaya kalksak bile ortaya anlamlı ve işlevsel şeyler koyamazdık. Çalışma planlı bir yönelim olarak daha erken zamanlarda gündeme alınsa idi, sorunun politik-pratik yönlerinde açıklık ihtiyacı da kendini kaçınılmaz bir biçimde dayatırdı, nitekim şimdi olduğu gibi. Bununla, soruna ilişkin politik-pratik açıklık ihtiyacı ile politik-pratik çalışmanın kendisi arasında sıkı bir bağ vardır, demek istiyorum. Tam da pratik çalışmanın önünü sağlıklı bir biçimde açmak üzere kuşkusuz...

Bu konuda genel esasları ile bir bakış açısı çalışmanın daha ilk adımında olabilmeliydi elbette. Ama bu bakış açısını ete-kemiğe büründürmek, hayatın içinde somutlamak yine de ancak bu doğrultuda bir çalışmanın içerisine girmek ölçüsünde, bu çalışmanın hiç değilse ilk deneyimlerinin açığa çıkması ölçüsünde mümkün olabilirdi. Nitekim şimdi çalışmayı bir yerlerinden az-çok ciddi bir biçimde zorladığımızda, karşımıza yanıt isteyen bir dizi sorun çıkıyor. Düşünsel açıklık sözkonusu olduğunda en temel sorun, çalışmanın çözüm isteyen sorunlarını açığa çıkarabilmektir. Eskilerin ifadesiyle, "Sual ilmin yarısıdır"! Soruları üretebilmeli, sorunları saptayabilmelisiniz ki, beraberinde verimli ve yolaçıcı yanıtlar da üretebilesiniz. Bu ise pratik yönelimden ayrı

düşünülemez.

Yine de bu konuya uluslararası komünist hareketin kadın çalışması ve örgütlenmesine ilişkin tarihsel deneyimlerin incelemesi ile başlanabilir ve buradan çıkarılabilecek sonuçlar bir başlangıç perspektifi olarak işlevsel olabilirdi. Sonuçta bunu hala da yapmış değiliz. Parti Kuruluş Kongresi'ni izleyen dönemde gündeme gelen konunun teorik yönden incelenmesine yönelik çaba kuşkusuz bunu da kapsıyordu ve bu konuda belli bir açıklığa da ulaşılmıştı. Fakat ulaşılmış sonuçlar her neyse bunları bugüne kadar ortaya koyamamış olmak, bizim payımıza hala önemli bir eksiklik olarak duruyor orta yerde.

Kadın çalışmamız henüz yeni ama yine de daha şimdiden ortaya çıkardığı bir dizi soru var önümüzde. Bu işimizi fazlasıyla kolaylaştırmaktadır. Gelinen yerde biz bu çalışmaya ilişkin sorunları hakkını vererek çözeriz, gerekli açıklıkları fazlaca zorlanmadan sağlarız demek istiyorum, bundan kuşku duyulmamalı. Seyhan yoldaşın yaptığı sunuştan, bu sunuşun verilerinden, dahası sürmekte olan tartışma içinde dile getirilenlerden de fark ediyorum ki, güç ya da karmaşık gibi görünen sorunlar, gerçekte bizim yanıtlamakta hiç de zorlanacağımız şeyler değil. Belki konuyu çeşitli boyutlarıyla daha dikkatli irdelemeliyiz, üzerine enine boyuna düşünmeliyiz, kolaycı ve hızlı yanıtlardan kaçınmalıyız, bütün bunlar yeterince açık. Ama sonuçta bunlar bizim üstesinden gelebileceğimiz, her biriyle ilgili asgari bir açıklık yaratabileceğimiz sorunlar. Bunu bir an önce yaparsak, böylece çalışmaya bir perspektif ve soluk kazandırmış olacağız. Bu açıdan sorunu daha fazla geciktirmeksizin ele almak zorundayız.

I
Kadın sorunu ve kadın çalışmasının esasları

Marksist-leninist bir parti olarak kadın çalışmasını ve örgütlenmesini ele alırken, temel önemde ilkesel yaklaşımımız, yol gösterici hareket noktamız ne olmaldır? Bu sorunun yanıtı kısaca şöyle özetlenebilir:

Kadın sorunu tarihsel evrim içinde ortaya çıkmış toplumsal bir sorundur. Fakat kadın, kendi içinde bütünlüğü olan farklı bir toplumsal katman değildir; tam tersine, bütün sınıfları kesen bir cinsel kesimdir. Toplum ve dolayısıyla da sınıflar, her iki cinsten, kadınlardan ve erkeklerden oluşmaktadır. Bu nedenle kadını kendi içinde ayrı, dolayısıyla sorunları ve çıkarları ortak bir toplumsal katman olarak sunmaya kalkan burjuva ve küçük burjuva feminist yaklaşımların hiçbir bilimsel bir değeri, dolayısıyla da ciddiyeti yoktur. Dahası, bunlar genellikle sınıfsal bakış ve tutumdan kaynaklanan bilinçli bilinçsiz çarpıtmaların ifadesidirler.

Kadın sorunu toplumsal, siyasal ve kültürel boyutları içinde cinsler arası bir eşitsizlik sorunu olarak da yansıyor olsa bile, onu temelde cinsel değil fakat sınıfsal ilişki ve farklılıklar üretmiştir. Tarihte olduğu gibi günümüz burjuva toplumunda da... Bir başka ifadeyle, kadının ezilmişliğinin temelinde karşı cinsin varlığı değil, fakat tümüyle sınıflı toplum gerçeği vardır. Sömürücü sınıf egemenliği, günümüzün burjuva toplumu sözkonusu olduğunda sermayenin sınıf egemenliği, tarihten günümüze sürmekte olan kadın sorununun toplumsal kaynağı ve temelidir. Dolayısıyla sorunun çözümü de ancak buradan hareketle bulunabilir, doğru ve bilimsel bir temelde ortaya konabilir. Çözüm, karşı cinse değil, fakat sorunu üreten toplumsal yapıya, bu yapıya damgasını vuran sınıfa karşı mücadeleden, bu sınıfın altedilmesinden geçmektedir. Buradan baktığımızda, kendisi de toplumsal bir sorun olan kadın sorunu, gerçekte genel toplumsal sorunun özel bir parçasından başka bir şey değildir. Kadının kurtuluşu, insanlığın da kurtuluşu demek olan proletaryanın kurtuluşuyla kopmaz bağlar içindedir. Kadının davasını proletaryanın davasına bağlayan bu bilimsel gerçektir.

Bütün bunlardan kendiliğinden çıkan sonuç, kadın sorununun her bir sınıftan kadınlar için anlamı ve kapsamının hiçbir biçimde aynı olmadığıdır; dahası, konum ve çıkarları karşıt sınıflar sözkonusu olduğunda, temelden farklı olduğudur. Kadın sorunu, kadının ezilmişliği sorunu, bütün kadın cinsini bir biçimde kapsasa da, bunun her bir sınıftan kadın için kapsamı, anlamı ve yansıyış biçimleri temelden farklıdır. İşçi kadın, ezilen cins olarak da en büyük acıyı

bizzat sermaye köleliğinden çekerken; sermaye sınıfına mensup bir kadının sorunu, kendi sınıfından erkeklerle arasındaki cinsel eşitsizliğin bazı yansımalarından ibarettir.

Özetle, genel, sınıflardan bağımsız, kendi içinde ayrı bir kadın sorunu yoktur, buna ilişkin tüm iddialar burjuva ve küçük burjuva aldatmacalardan ibarettir. Kadın sorunu sınıf sorununun bir parçası ve türevi olarak vardır. Bu nedenle de, bu konuda yaratılabilecek her türlü bulanıklığa karşı kesin bir ideolojik açıklık ve sürekli bir mücadele, kadın sorununu, çalışmasını ve örgütlenmesini ele alışta bizim için temel önemdedir.

Bu, temel önemde ilkesel hareket noktamızdır; dolayısıyla, kadın çalışmamızın bütün sorunlarına bu ilkesel perspektifin ışığında bakmak zorundayız.

Sınıf çalışmasının organik bir parçası olarak işçi kadın çalışması

Eğer kadın sorunu toplumsal-sınıfsal bakımdan kendi içinde ayrı, bağımsız bir alan oluşturmuyorsa, bu sınıfsal konum ve kimlikler üzerinden kendini gösteren bir özgül sorunsa, daha genel ve kapsayıcı olan sosyal sorunun özgül bir yansımasıysa, sınıfsal bir sorunun cinsel boyutuysa, bu durumda, bizim kadın çalışmasının sorunlarını ele alırken bu temel önemde gerçeklerden çıkaracağımız önemli sonuçlar da var demektir.

Bunlardan temel önemde olanı, birbirine bağlı şu ikili sonuçtur: İlkin, bizim için kadın çalışması, öncelikle ve temelde bir işçi kadın çalışmasıdır; ve ikinci olarak, bu kendi içinde ayrı bir çalışma değil, fakat genel sınıf çalışmamızın organik bir parçası, onun özgül bir boyutudur yalnızca.

Türkiye'nin kendini marksist sanan küçük-burjuva demokrat grupları, kadın çalışması denilince farklı sınıf ve tabakalardan genel kadın kitlesine hitap eden demokratik bir çalışma anlarlar genellikle. Proleter sınıf perspektifinden yoksunlukta anlamını bulan halkçı küçük-burjuva ideolojik şekilleniş, kendini kadın sorunu üzerinden de işte böyle gösterir. Tüm halk sınıf ve katmanlarından kadınlara cinsel ezilmişlik ekseninde yöneltilecek bir faaliyet, devrimci kadın çalışmasının esasıdır bu akımlar için. Nitekim kurdukları kadın örgütleri de buna göre olmaktadır, genel kural olarak. Kadın sorunu üzerinden kadın kitlelerine hitap etmek iddiası ile kurulan demokratik kadın dernekleri ya da birlikleri bunun ifadesidir.

Oysa devrimci sınıf partisi olarak komünist partisi için kadın çalışması, öncelikle işçi kadınlara yönelik bir çalışmadır. Komünistler, elbetteki kadın sorununu olduğu kadar kadın çalışmasını da proleter kadından ibaret görmez, onunla sınırlamazlar. Fakat devrimci bir kadın hareketi geliştirebilmenin biricik sağlam alanı ve temelinin de işçi kadınlar olduğunu bir an için bile unutmazlar. Sorunu böyle ele almak, işçi sınıfının genel plandaki devrimci öncü misyonunu kadın sorunu özgül boyutu üzerinden de somutlayabilmenin sağlam bir yolu ve çözümüdür aynı zamanda. Kadın sorununu temelden çarpıtan ve kadın hareketini darlık ve kısırlığa mahkum eden orta sınıf eksenli feminist akımları etkisiz kılmanın en etkili yolu da buradan geçmektedir. Kadının kurtuluşu bayrağı işçi sınıfının elinde, en başta da onun kadın kesiminin elinde olmalıdır. Komünist partisinin kadın çalışması öncelikle bunu hedeflemeli, pratik çalışma ve gelişme içinde bunu güvence altına almaya yönelmelidir.

Öte yandan, biz komünistler için, kendi içinde ayrı, genel sınıf çalışmamızdan soyutlanmış bir işçi kadın çalışması yoktur, olamaz. Bizim işçi kadınlara yönelik çalışmamız, sınıfa yönelik genel çalışmamızın bir parçası, onun özgül ve zenginleştirici bir boyutudur yalnızca. Taşıdığı özgül karakteri hiçbir biçimde gözden kaçıramayız, fakat onu hiçbir biçimde genel sınıf çalışmasından ayrı da düşünemeyiz, ondan koparamayız, ayrı ele alamayız. Genel sınıf çalışmamız, kadın-erkek tüm işçi sınıfının temel ve güncel sorunları, çıkarları ve ihtiyaçları eksenine oturur. Bu şekliyle çalışma sınıfın tümüne yöneliktir, dolayısıyla aynı ölçüde işçi kadınları da kapsamakta, onları etkin kılmayı ve devrimcileştirmeyi hedeflemektedir. Fakat öte yandan bu çalışma, işçi kadının cinsel eşitsizlik ve ezilmişlikten gelen özgül sorunları ile de birleşmek, birleştirilmek durumundadır. Zira sınıfın ortak sorunları ve çıkarlarının ötesinde, işçi kadınların cinsel ezilme ve sömürülme konumdan gelen özgül

sorunları ve ihtiyaçları, bununla bağlantılı çıkarları vardır. Sınıf çalışmamız bunları da içermeli, bununla boyutlanmalı ve zenginleşmelidir.

Sınıfın bütününü kesen sorunların yanısıra, işçi sınıfı kadınının cinsel konum ve ezilmişliğinden kaynaklanan sorunları, genel sınıf çalışmamızın özgül bir alanı olarak durmaktadır karşımızda. Kadın olsun erkek olsun, kapitalist toplumda işçi sınıfı genel planda sınıfsal baskı ve kölelik ilişkileri içerisindedir, bir bütün olarak artı-değer sömürüsüne tabidir ve bunun çok yönlü toplumsal sonuçları ile yüzyüzedir. Sınıfsal konum üzerinden yansıyan bu temel toplumsal sorun, kadın ve erkek işçiyi aynı sınıfın mensupları olarak birlikte kapsamaktadır. Ama kadın işçi, yanısıra kadın olmaktan kaynaklanan bir dizi sorun yaşamaktadır. Salt gündelik toplum yaşamında ve kültürel düzeyde değil, ya da yalnızca aile ve ev ilişkileri içinde de değil, fakat aynı şekilde üretim sürecinde, yani dolaysız kapitalist sömürü ilişkileri içerisinde de yaşamaktadır bu sorunları. Kadının işçileşmesi demek, ev köleliğinin sermaye köleliği ile birleşmesi, ilkinin bu ikincisinin özel bir tamamlayıcısına dönüşmesi demektir. Sanılabileceği gibi bu, yalnızca cinsel ezilmenin sınıfsal ezilme ve sömürülme ile birleşmesi demek değildir. Daha da önemlisi, sınıfsal ezilme ve sömürülmenin cinsel konum üzerinden ayrıca katmerleşmesi, yeni boyutlar kazanması da demektir. Cinsel ezilmenin evden fabrikaya, üretim sürecine taşınması, egemen sömürü ilişkileri içinde geniş ve sağlam bir zemine oturması demektir.

Bütün bunlardan çıkan sonucu özetlersek; sınıf içindeki kadın çalışmamız, işçi kadını öncelikle genel sınıf konumu ve sorunları üzerinden, dolayısıyla da sınıfın bütünü üzerinden kucaklamalı; ve ikinci olarak, bunu, onun ezilen cins konumundan kaynaklanan özgül sorunları ile birleştirebilmeli, bu çerçevede onu ayrıca kendi içinde de hedeflemelidir. Bu ikili görev biz komünistler için kopmaz bir bütünlük içindedir. Bunu, işçi kadını öncelikle ve temelde proleter kimliği üzerinden ve bunun bir parçası olarak da kadın proleter kimliği üzerinden kucaklamak olarak da formüle edebiliriz.

Sınıf içinde kadın çalışmasının kapsamı ve hedefleri

Bu sorunu ele alırken, öncelikle iki konuyu, sınıf içinde kadın sorununu ve dolayısıyla işçi kadınların sorunlarını işlemek ile bizzat işçi kadınlara yönelik olarak yürütülecek özgül çalışmayı, birbirinden ayırmamız gerekir.

İlki, sınıfın tümünü hedefler ve onu toplumdaki kadın sorunu konusunda eğitmeyi ve bu sorun üzerinden de harekete geçirmeyi amaçlar. İşçi sınıfına devrimci sınıf bilinci kazandırmak, onu devrimci bir bakış ve ruhla eğitmek, ezilen cins konusunda, yani kadın sorununda da bir eğitimi içermek zorundadır. Bu, bir yandan toplum düzeyinde kadının genel ezilmişliğini ve bunun her türden yansımalarını yeri geldikçe sınıfın gündemine taşımak, öte yandan ise işçi kadınların özgül sorunları ve istemleri konusunda genel işçi kitlesini eğitmek ve pratik yönden duyarlı kılmak demektir. Bu eğitimin, işçi sınıfı içinde de derin kökleri olduğunu bildiğimiz feodal ataerkil ya da burjuva cinsiyetçi düşünce, eğilim ve önyargıları gündelik yaşamın ve mücadelenin her alanında ve evresinde çok yönlü olarak hedeflemesi de gerekir. Siyasal çalışmanın ve sosyal mücadelenin bütünlüğü içinde kadın sorununu gündeme getirip onun özgün ezilmişliğini erkek işçiye kavratmadan, kadın erkek kaynaşmasını sosyal mücadele içerisinde sağlamadan ve özellikle erkek işçiyi bu konuda bir eğitimden geçiremeden, sınıf içinde kadın çalışmasında anlamlı bir mesafe alamayacağımızı da unutmamak gerekir.

Burada işçi kadınların sorunlarına ve istemlerine yönelik çalışmanın doğal olarak ayrı bir önemi vardır. Bu çalışmanın içeriği, kadın sorununu sınıfın ezilen cins kesimi üzerinden özgül yönleriyle somutlamakta ifadesini bulur. Bu da, özgül olarak kadın işçilerin sorunları eksenine otursa da, belki somut planda öncelikle onları hedeflese de, gerçekte, aynı şekilde işçi kitlesinin tümüne yönelik bir çalışma olmak zorundadır. Böyle yürütelebildiği ölçüde amaca uygun olur, sınıfın birliğini pekiştirmeye hizmet eder ve pratikte başarı şansı büyür.

Sınıf içinde kadın çalışmamızın ikinci boyutu, kadın işçilere yönelik çalışmadır.

Amaç sınıfsal sorunları üzerinden olduğu kadar ezilen cins konumunun ürünü sorunlar üzerinden de işçi kadın kitlelerini eğitmek ve mücadeleye çekmektir. Bu ise bizi sınıf içindeki kadın çalışmamızın esas alanına ve tayin edici hedefine getirmektedir. Çalışmamızın en asli amacı, işçi kadını devrimcileştirmek, onu genel sınıf hareketi içinde etkin ve inisiyatifli bir güç haline getirebilmektir. Böylece, ezilen cinsin nesnel ve potansiyel konumuyla bu en devrimci kesimini, gerçek sosyal ve politik yaşam içerisinde de etkin kılmak, işçi kadına devrimci bilinç, kimlik ve kişilik kazandırabilmektir.

İşçi kadın ezilen ve sömürülen bir sınıfın cinsel bakımdan da ezilen ve sömürülen bir kesimidir. Bu çifte ezilme ve sömürülme, sınıf mücadelesi alanında çifte potansiyel devrimci enerji kaynağı da demektir. Sınıf mücadelesinin tüm tarihsel deneyimi, özellikle de modern zamanların büyük devrimleri, mücadele içinde bu çifte enerji açığa çıktığında ya da çıkarıldığında, emekçi kadının müthiş bir güç haline geldiğini göstermektedir. Emekçi kadın sosyal mücadelenin dışında olduğu sürece aciz bir varlıktır, mahkum edildiği duruma ve koşullara çaresizce boyun eğer ve tevekkülle katlanır. Ama sosyal mücadeleye katıldığı andan itibaren de, kendi sınıfından erkeklere göre çok daha enerjik, atılgan ve yiğittir, çok daha kararlı, çok daha fedakardır. Tüm mücadele deneyimleri bunun gerçekliğini bütün açıklığı ile göstermektedir ve gerçeğin bu yönü, komünist partisinin etkin bir işçi ve emekçi kadın çalışmasına yönelmesinin genel devrimci amaçlar açısından taşıdığı olağanüstü önemi ortaya koyar. İşçi kadının devrimcileştirilmesi ve etkin kılınması devrimci işçi hareketini güçlendirip zenginleştirmekle kalmaz, böylece güçlü bir devrim ordusunun hazırlanmasına da hizmet eder.

Sınıf içindeki kadın çalışmamız işçi kadınların bilincini, inisiyatifini, örgütlenme yeteneğini, insani ve devrimci özgüvenini sistemli çabalarla geliştirmek amacına yönelmelidir. Biz devrim yapmak isteyen bir siyasal partiyiz, bunun için sınıfın ve emekçilerin mücadele enerjisini açığa çıkarmaya, onları devrim mücadelesinin etkin öğeleri haline getirmeye çalışırız. Bu çerçevede işçi ve emekçi kadının sınıfsal enerjisinin olduğu kadar, tam da ezilen cins olmaktan kaynaklanan enerjisinin de açığa çıkarılması ve en iyi bir şekilde değerlendirilmesi, doğal olarak bizim temel önemde bir kaygımız ve amacımız olmalıdır.

Emekçi kadının enerjisini etkin bir şekilde açığa çıkarmak demek, onun ezilen cins olmaktan çıkış sürecini de başlatmak demektir. Mücadele eden kadına kimse kolay kolay boyun eğdiremez; ne fabrikada patronu, ne evde kocası ya da bekarsa babası, ne de toplum ve devlet düzeni içinde herhangi bir başka kurum ya da kuvvet... Kadını siyasal yaşamın ve devrimci mücadelenin içine çekebilmek, kadın meselesini, ifadeyi kendi sınırları içinde doğru anlamak kaydıyla, yarı yarıya çözmek demektir. Dolayısıyla kadın sorununu çözmenin bir yönü de, kadının devrimci enerjisini açığa çıkarmak, onu etkin bir şekilde siyasal yaşamın içine çekebilmek olmalıdır.

Sınıf içinde kadın çalışmamız, belki tekrar olacak ama yaygın yanlış kavrayışlar düşünüldüğünde bu gereklidir de, hiçbir biçimde kadının özgül istem ve ihtiyaçları sınırları içinde düşünülemez. İşçi kadın üzerinde yoğunlaşacak bir çalışma, onu temelde sınıf kimliği, dolayısıyla da buna dayalı sorunları, ihtiyaçları ve istemleri üzerinden hedeflemelidir. Ancak bu temel üzerinde ve onun bir parçası olarak, elbetteki işçi kadının ezilen cins olmaktan kaynaklı sorunları ve istemleri ile de birleşmelidir. Bir başka ifadeyle, işçi sınıfının genel sorunları ekseninde yürüyen çalışmamız, işçi kadınlara özgü sorunlara dayalı bir çalışmayı da içermek durumundadır. Kadın işçinin cinsel konum, durum ve kimliği ile bağlantılı olan bu sorunlar iktisadi, sosyal ve kültürel boyutlar içeren çok yönlü sorunlardır. Sanılabileceği gibi salt fabrika yaşamıyla, ya da kapitalist ile işçi arasındaki dar ilişkiler alanı ile de sınırlı değildir. Bu alanda elbette kadın işçinin ezilen cins konumu üzerinden karşı karşıya kaldığı bir dizi sorun vardır. Gündelik sınıf çalışması bu sorunları gereğince gözetmek ve içermek durumundadır. Fakat sınıf ezilen cins kesimine yönelik bir çalışma, kadının üretim sürecinin ötesinde ve toplumsal boyuttaki sorunlarını da içermek durumundadır. Sınıf eksenli bir çalışma içerisinde olduğumuza

göre, bizim için bugün en öncelikli sorun, bu özgül çalışmayı sınıf çalışmamız içerisinde somutlayıp geliştirebilmektir.

İşçi kadınının özgül sorunlarının işlenmesine yönelik çalışma elbette öncelikle işçi kadın kitlesini hedef alacaktır. Fakat bu hiçbir biçimde sınıf içindeki kadın çalışmasının hedef kitlesinin salt kadın işçiler olacağı anlamına gelmez, gelmemelidir. Tam tersine, bu çalışma kadın-erkek tüm işçileri birlikte hedeflemeli, sınıf kitlesi kadın sorunu konusunda olduğu kadar işçi kadının özgül sorunları konusunda da bir bütün olarak bilinçlendirilmeli, duyarlı hale getirilmeli, harekete geçirilebilmelidir. Sınıfa devrimci bilinç taşımanın temel bir boyutunun da, ki özel öneminden dolayı bunu de tekraramış oluyorum, işçi kitlesini genel olarak kadının ezilmişliği ve özel olarak da işçi kadının özgül ezilmişliği konusunda eğitmek, duyarlı hale getirmek ve harekete geçirmek olduğunu hep akılda tutmalıyız.

II
Kadın çalışmasının örgütsel boyutları

Kadın çalışmasının sorunları tartışılırken halen üzerinde en fazla zorlanma yaşanılan konu herhalde örgütlenme sorunudur. Kadın çalışmasının anlamı, önemi ve kapsamı az çok bellidir de örgütlenmesi ne olacaktır, nasıl ele alınacaktır, kadın çalışmasına yönelen yoldaşlarımızı en çok yoran sorun budur sanıyorum.

Örgüt sorunu her zaman politik çizgiye, bu çizginin içeriğine ve ihtiyaçlarına bağlı ve tabi bir sorundur. Kadın çalışmasını genel olarak ve belli bir durumda ele alışınız, sonuçta kadın örgütlenmesini ele alış tarzınızı da belirleyecektir.

Bu konudaki en büyük karışıklık, geleneksel küçük-burjuva akımların kadın örgütlenmesini daha çok bağımsız kadın dernekleri ya da birlikleri biçiminde ele alışından kaynaklanmaktadır. Sözkonusu akımların bu bakışı ve uygulaması, onların kadın sorununu ve çalışmasını ele alışlarından ayrı bir durum değildir, buna daha önce de işaret ettim. Sorunu genel bir kadın sorunu ve kendi içinde bir kadın çalışması olarak ele aldıkları için, kullandıkları örgütsel araçlar da buna göre ortaya çıkmaktadır. Kadın dernekleri ya da birlikleri adı altında kurulan örgütlere baktığımızda, genel kadın sorunları teması üzerinden, daha çok da genel bir propaganda sınırları içinde ve genellikle de son derece kısır kalan faaliyetler görürüz. Bizim bu tür deneyimler ya da uygulamalardan öğrenebileceğimiz bir şey yoktur, zira kadın sorununa ve dolayısıyla da çalışmasına bakışımız, bu sorunu pratik planda ele alışımız tümüyle ve temelden farklıdır.

Komünist partisinin kadın çalışması işçi kadınlar eksenine oturacaksa ve bu çalışma işçi kadının salt ezilen cins konumu üzerinden değil, onu da kapsayacak biçimde fakat asıl olarak sınıf kimliği üzerinden kucaklayacaksa, bu durumda kadın örgütlenmesi sorunu her şeyden önce, işçi kadının başta sendikalar olmak üzere tüm sınıf örgütlerine geniş katmanlar halinde çekilebilmesi ve bu örgütler bünyesinde etkin kılınması sorunudur. Kadınların örgütlenmesinden bu kadar çok söz edip de kadınların örgütlenmesi denilince sorunun bu en temel yönünün gözden kaçırılması, ya da yeterince gözetilmemesi, kadın sorununu ele alıştaki çarpıklığın bir yansımasıdır ve kesin olarak kaynağında burjuva ve küçük-burjuva feminist anlayışların etkisi vardır. Feminist akımlar kadın sorununu sınıfsal esaslar üzerinden ele almayıp sorunu salt cinsiyetçi bir yaklaşımla ve tüm kadın kitlesini kesecek biçimde ortaya koydukları için, sonuçta örgüt sorununa da bağımsız bir kadın örgütü sorunu olarak yaklaşmaktadırlar. Kadınlar birliği, kadınlar derneği vb. örgütsel biçimler, tarihten günümüze tipik feminist örgüt modelleridir. Politik bakış burada da örgüt sorununun ele alınışını belirlemektedir.

Oysa komünist partisi için kadın çalışmasının örgütsel boyutu, her şeyden önce emekçi kadının kendi mesleki ve sınıfsal örgütlerine çekilmesi, bu örgütlerde etkin ve egemen kılınması sorunudur. Bugün kadın işçi kitlesinin büyük bir bölümü sendikal örgütlenmeden bile yoksundur. Herşeye rağmen sendikalarda örgütlü olanlar ise bu örgütlerde etkin ve inisiyatifli bir konumdan yoksundurlar. Bu böyle olduğuna göre, işçi ve emekçi kadını herşeyden önce kendi sınıfsal kimliği üzerinden kazanmayı ve etkin kılmayı hedefleyen komünist partisi, onları

örgütleme sorununa da öncelikle ve temelde buradan yaklaşmalıdır.

Fakat komünist partisi işçi kadına yönelik çalışmasını yalnızca onun sınıf konumundan kaynaklanan sorunlarına indirgemediğine, bu temel üzerinde işçi kadının cinsel konumundan gelen özgül sorunlarını ve çıkarlarını da bu çalışmanın temel önemde bir boyutu olarak ele aldığına göre, çalışmanın bu boyutunun örgütsel biçimine de bir çözüm getirebilmelidir. İşin aslında burada sözkonusu olan, bizzat kadın kitlelerini örgütlemenin bir biçimi olmaktan çok, onlara etkin ve amaca uygun bir biçimde yönelebilmenin örgütsel biçimidir. Bu da temelde bir kadın örgütüdür, zira esası yönünden bilinçli ve etkin işçi ve emekçi kadınları geniş işçi ve emekçi kadın kitlelerine yöneltmenin örgütsel bir biçimidir. Fakat yine de ayrı ve kitlesel bir kadın örgütü değil fakat sınıf örgütlerinin kadınlara yönelik özgül çalışmasını üstlenecek uzmanlaşmış bir özel örgütlenmedir burada sözkonusu olan.

Tarihsel deneyimlerin ve pratik gerçeklerin ışığında ele aldığımızda, bu ihtiyaca uygun düşen örgütsel biçim, işçi ve emekçi Kadın Komisyonları'dır. Sınıf içinde İşçi Kadın Komisyonları ve öteki emekçi kadın katmanları içinde Emekçi Kadın Komisyonları. Bu örgütsel biçim, sınıfın ve emekçilerin fabrika ve işletme birim örgütlerinden sendikaya kadar tüm mesleki ve sınıfsal kitlesel örgütleri için, dahası onların fabrika ve işletmelerden bölge, il ve ülke düzeyine kadar her kademesi için bir ihtiyaç, bir zorunluluktur. Bunlar bağımsız kadın örgütleri değil, fakat mevcut sınıf örgütlerinin içinde, onların kendi hedef kitlesi içindeki kadınlara yönelik özgül çalışmanın ihtiyaçlarına yanıt verebilen özgül ya da uzmanlaşmış örgütlenmeler olacaktır. Her düzeydeki kadın komisyonlarının temel işlevi, bulunduğu alanda kadınlara yönelik özgül çalışmayı düşünmek, planlamak ve somutlaştırmaktan öteye, bunu bünyesinde yer aldığı örgütün geneline maledebilmektir.

Bu tür komisyonlar yalnızca temel mesleki ve sınıfsal örgütlerin bünyesinde değil fakat aynı zamanda kültür kurumlarından işçi derneklerine kadar sınıfa ve emekçilere yönelik her türden devrimci ve demokratik örgütlerin bünyesinde de gündeme getirilmelidir. Bir kültür kurumu ya da işçi derneği, bu yolla kadın çalışmasında özel bir uzmanlaşmayı sağlamak yoluna gitmiş olmakla kalmaz, tam da bu sayede etkin bir emekçi kadın çalışması yürütebilmeyi kendisi yönünden güvenceye de almış olur.

Komünist partisi sınıf bilincine uluşmış kadın ve erkek komünistlerin öncü devrimci partisidir. Komünist partisinin kendi örgütsel oluşumunda cinsiyet esasına göre herhangi bir türden örgütlenme sözkonusu olamaz. Fakat işçilere ve emekçileri yönelik etkin bir çalışma yürütmekte olan ve bundan böyle bunun kadınlara yönelik özgül boyutunu çok daha özel bir dikkatle gözetmekle yüzyüze bulunan partimiz, elbette bu çalışmayı amaca uygun biçimlerde yürütmesini kolaylaştıracak özel örgütsel görevlendirmeler yapabilir ve yapmalıdır da. Bunun ötesinde sorun komünist partisinin karşısına daha çok etkisi ya da denetimi altındaki kitle örgütleri ya da kurumlar üzerinden çıkacaktır. Bu alanlarda ise işçi ya da emekçi kadın komisyonları sorunun yanıtını oluşturmaktadır.

Parti sınıf çalışmasının tüm alanlarında ve her alanın kendi içinde değişik düzeylerde işçi ya da emekçi kadın komisyonları kurmak, kadın çalışmasını bu yolla da somutlamak, uzmanlaştırmak zorundadır. Ve bu kadın komisyonları bulunduğu kurumun, örgütün, işçi derneğinin, sendikanın emekçi kadına yönelik olarak yürütmesi gereken o özgül çalışmanın sorunlarını, ihtiyaçlarını, planlarını ortaya çıkarmanın ve bünyesinde bulunduğu örgüte maletmenin temel aracı ve dayanağı olabilmelidir. Komisyonların çalışmanın bu özgül boyutunu üstlenmeleri, ama bunu çalışmanın genelinden de koparmamaları, tam tersine özgül olanı genel olana bağlamanın etkin araçları olarak ele almaları gerekir. İşçi kadın çalışması genel sınıf çalışmamızın organik bir boyutudur, bu temel önemde perspektif, işçi ya da emekçi kadın komisyonlarının çalışmasına da ışık tutmalıdır. Emekçi kadın komisyonları kadın çalışmasının sorunlarını tüm özgül boyutları ile düşünecek, somutlayacak, bağlı olduğu örgütün gündemine sokacak, böylece genel çalışmanın bir boyutuna dönüştürecek ve gerektiğinde bütün güçlerin önemli ölçüde bu iş için seferber edilmesini sağlayacaktır.

Semt ağırlıklı kadın çalışması ve örgütlenme sorunları

Buraya kadar ortaya konulanlar sınıf ve kamu emekçileri bünyesindeki kadın çalışması ve bunun örgütsel boyutları konusunda belli bir fikir veriyor olmalıdır. Geriye bir de semt çalışması, semtler bünyesinde kadın çalışması sorunu kalıyor. Bu çalışma özel bir önem taşıdığı için değil, ama halihazırdaki pratik deneyimin bir bölümü bu alandan yaşandığı için üzerinde kısaca da olsa durmak gerekiyor.

Öncelikle semt eksenli çalışan bir parti olmadığımızı, kendi içinde semtleri esas alan bir siyasal çalışmadan bilinçli bir tutumla kaçındığımızı, bunu halkçı sapmanın tipik belirtisi olarak gördüğümüzü vurgulamak gerekir. Partimizin genel politik çalışması sınıf eksenli bir çalışmadır ve bu onu tüm geleneksel halkçı akımlardan ayıran temel bir özelliğidir. Güç ve olanaklarımızın onda dokuzu sınıfa yöneltilmiş durumdadır ve sınıf hareketi içinde ciddi bir mesafe alıncaya kadar da bu böyle devam edecektir. Sınıf çalışmasının ekseni ise doğal olarak fabrikalar, işletmeler, sanayi siteleri ve havzalarıdır. Bu böyle ise eğer, bu durumda kadın çalışmasının pratik boyutunda bizim için öncelikli ve temel olan, sınıf çalışması içerisinde kadın sorunu ve çalışmasıdır, ki bunun üzerinde de durmuş bulunuyoruz.

Fakat öte yandan sınıf çalışmasına bağlı olarak ve onu güçlendirmek amacı çerçevesinde belli semtlerde çalıştığımız da bir olgudur. Bu çalışmaların önemli bir bölümü kısırdır ve yararı fazlasıyla tartışmalıdır. Bu nedenle abartılmamalı, mevcutlar gözden geçirilerek buralardaki çalışma ya genel sınıf çalışmasının hedef ve ihtiyaçlarına tabi kılınabilmeli, ya da kendi iç imkanlarıyla sürdürülebildiği kadar sürdürülmelidir.

Bunları önemle gözönünde bulundurmak kaydıyla, semtlerde yürütülecek kadın çalışmasına yönelik olarak da elbette belli bir bakışımız olabilmelidir. Zira faaliyet yürüttüğümüz her alanda, çalışmamızın bir kadın çalışması boyutu mutlaka olmalıdır. Her alanda özgül kadın sorunu siyasal çalışmamızın bir parçası olabilmelidir, dolayısıyla aynı şekilde semtlerde de... Öte yandan, buralarda da çalışmanın etkin bir şekilde yürütülmesini kolaylaştıracak özgül görevlendirmeler, örgütlenmeler olmalıdır.

Semtler yapıları gereği kitlelerin heterojen bir sosyal-sınıfsal yapı sergiledikleri alanlardır. Semt ağırlıklı bir kadın çalışması denildiğinde, bu heterojen yapıyı kesen kendi içinde genel bir kadın çalışması akla gelebilmektedir, ki bu halihazırdaki halkçı akımlar pratiğinin kadın çalışmasına izdüşümüdür. Biz bundan kesin olarak kaçınmalıyız. Semtlerde kadın çalışması, bizim bu semtlerde perspektiflerimize uygun bir biçimde yürüttüğümüz genel çalışmanın emekçi kadın boyutu olarak ele alınmalıdır. Bugün için bundan ötesinin bir mantığı olmadığı gibi kalıcı bir sonuç yaratma şansı da yoktur. Semtlerde genel bir kadın çalışmasının bir mantığı yoktur, zira üretim dışı heterejon bir sosyal ortamda kadınları sınıf kimlikleriyle bağlantılı bir biçimde örgütleyebilmenin maddi zemini yoktur.

Evet, daha önce de örneklendi konuşmalar içinde; semtlerde çalışıyoruz, kurumlarımız var, semtlerde emekçi kadınlar var, işçilerin eşleri var ve bunlara gitmenin yolunu-yöntemini bulabilmeliyiz, denildi. Semtlerde kurumlarınız ya da dernekleriniz varsa, bunların işçilere, emekçilere yönelik belli çalışmaları varsa, bu durumda bu çalışma bu aynı işçi ve emekçilerin kadın kesimlerine özgül bir yönelişi de içermek, çalışma bununla birleşmek, böylece zenginleşmek durumundadır. Kültür kurumunuz ya da çalışmasını semtlere de yönelten işçi derneğiniz kendi bünyesinde emekçi kadın komisyonları kurmak, buna dayanarak işçi ve emekçi kadınlara, bu arada işçi eşlerine yönelik özgül bir çalışmayı somutlamak durumundadır. Sosyal mücadelenin bugünkü düzeyinde ve semt çalışmasının bugünkü somutluğunda söylenebilecek olan herhalde budur.

Kuşkusuz bu çalışmanın yürütülüş tarzının bir fabrika ya da işletmedeki çalışmaya göre belirgin bir biçimde farklılaşan yönleri vardır. Bir fabrikada kadın-erkek işçi içiçedir, ezilen cins konusundaki tüm önyargılara rağmen işçiler sınıf konumları üzerinden kendilerini ortak kimlik içinde görürler. Oysa semtler böyle değildir, burada ortak sınıfsal konum ve kimlikler kaybolur ya da geri plana düşer, geriye kadın ve erkek yığınlar kalır. Erkekten farklı olarak semtte emekçi kadın belirgin biçimde eve ve ev işlerine bağımlıdır.

Böyle bir sosyal-kültürel ortamda emekçi

kadınlara, hele de ev kadınlarına yönelik çalışma, özel yönelimler gerektirmesinin ötesinde bizzat kadınlarla yürütülmeyi de gerektirir. Zira bugünün Türkiye'sinde emekçilere egemen ortalama bilinç ve kültürel gelişmişlik düzeyi, geri bilince dayalı geleneksel değer yargıları, egemen kültür ve duyarlılıklar, başka türlüsünü kaldıramaz, hepimizin çok iyi bildiği gibi. Ancak canlı bir sosyal mücadele ortamı bunu kaldırabilir, bu ise daha farklı bir durum ve düzeydir. Örneğin işçi kadının grevde nöbet tutmasını bir erkek işçi problem etmez, bu mücadele ortamında mücadele yoldaşı durumundaki kadını geleneksel önyargılarının nesnesi değil fakat omuz omuza yürütmekte oldukları mücadelenin öznesi olarak görür. Mücadele ve eylem içindeki işçi kadın, işçi erkek için mücadele yoldaşıdır, ve bunun tersi... Ama sonuçta biz bugünün durgun ortamında semtlerde kadın çalışması yürütmek istiyoruz. Yoksul ve emekçi kadınlara, işçi eşlerine gitmek istiyoruz... Bu ancak kadınlar eliyle, kadın devrimci kadrolar eliyle yürütülebilir bir çalışmadır. Bu nokta önemle gözetilmek durumundadır ve zaten hayatın içinde başka türlü olamayacağını da deneyim daha ilk adımda gösteriyordur.

Öte yandan, tam da bu aynı nedenle, semtlerde özel olarak kadınlara hitap eden bir dizi etkinlik de örgütlemek yoluna gitmek gerekir. Elbette biz toplantılarımıza, panel ve konferanslarımıza, gecelerimize, festivallerimize kadın-erkek emekçileri birarada çekmek için azami bir gayret gösteririz. Fakat bunun ötesinde özellikle ev kadınlarının geniş katılımını kolaylaştıracak, ilgilerini artıracak, kendilerini kolay ve rahat bir biçimde ortaya koymalarını sağlayabilecek özel türden etkinlerler de düşünmeli ve gerçekleştirmeliyiz. Biz bu özgünlüğü, toplumun genel politik ve kültürel düzeyini, mücadelenin bugünkü düzeyini gözeterek hesaba katmazsak, semtlerdeki emekçi kadına, hele de ev kadınına yeterli bir başarıyla seslenemeyiz ve onu kapatılmış bulunduğu kapalı ve dar yaşamın dışına çekemeyiz.

Yine de semtler üzerinden emekçi kadın çalışması, hele de ev kadınlarına yönelik bir çalışma bugün için fazla abartılmamalıdır. Bu bugünkü koşullar sürdüğü sürece kısır ve verimsiz bir çalışma olarak kalmaya mahkumdur. Sosyal hareketlilik yoksa, kendi içinde kadınlara siz kadınsınız, bakın evlere kapatılmışsınız, durumunuz şu, bir dizi haktan ve olanaktan yoksunuz vb. diyerek seslenmekle alınabilecek sonuçların belli sınırları var. Biz bu tür bir çalışmayı ancak bütünsel çalışmanın, iyi-kötü yürüyen, etkisini yayabilen bir çalışmanın kadın boyutu olarak ele alırsak verimli sonuçlara ulaşabiliriz. Örneğin biz X semtinde çalışıyoruz, orada zaten her koldan kadın ve erkek emekçilere sesleniyoruz, toplantılar yapıyoruz, eylemler düzenlemeye çalışıyoruz, festivaller yapıyoruz... İşte ancak bu çalışmanın bir parçası olarak kadınlar üzerinden de ek bir çalışma verimli sonuçlar üretebilir. Çünkü bütün öteki çalışmalar da sonuçta buna hizmet ediyor. Ama bu genel çalışmadan soyutlanmış, kendi içinde bir emekçi kadın çalışması, fazlaca bir anlamı ve sonucu olmayacak bir çalışmadır, kısır ve verimsiz kalması kaçınılmazdır, bunun da bilincinde olalım.

Bağımsız kadın dernekleri ve feminist gruplaşmalar

Buraya kadar söylenenler yeterli bir fikir veriyor olsa bile çok kısa olarak bugünün Türkiye'sinde halen bazı örnekleri olan bağımsız kadın derneklerine de değinmek gerekir. Feminist çevrelerin böyle örgütlerde biraraya gelmesinde, bu türden yapıları kendilerine birleşme zeminleri olarak seçmelerinde anlaşılmaz bir yan yok, zira feminizmin kendi özünde böyle bir yönelim var. Feminist yönelim kadın sorununu kendi içinde tecrit eder, kendine yeterli, kendi içinde bütünlüğü olan bağımsız bir sorun halinde ele alır. Böyle olunca da, bunun örgütsel biçimi doğal olarak ayrı bir kadın örgütü olarak ortaya çıkar.

Fakat bir de kendilerini marksist olarak gören, buna rağmen kadın sorunu ve örgütlenmesi denilince bunu bağımsız kadın dernekleri ya da birlikleri biçiminde ele alan çevreler var. Böylelerinin bu pratiği en iyi durumda bir bilinçsizlik ve kendiliğindencilik ifadesidir. İşin aslında feminist etkilenme, feminist etkinin ardından sürüklenmedir burada sözkonusu olan. Nitekim bu yönelimde olanlar bir dönem feministlerle birlikte 8 Martlar'ın içinin boşaltmasına da katkıda bulanbilmişler, salt kadınlardan oluşan bir 8 Mart eylemi

saçmalığına ortak olabilmişlerdir.

Sosyal bir kaynaşmanın olmadığı ve dolayısıyla orta sınıf eksenli de olsa bağımsız bir kadın hareketi çıkışı için de koşulların bulunmadığı bir ortamda, genellikle tabela örgütleri olarak kalan bu türden demokratik kadın derneklerinin ayrıca pratik bir işlevi de yoktur. Bunlar, ifade uygunsa, kadın sorunu üzerinden halkla ilişkiler bürosu gibidir. Bunun ötesinde yürüttükleri anlamlı bir özgül çalışma yoktur. Denilebilir ki bu sınırlar içinde olsun yapılanın yine de bir anlamı olamaz mı? Belki de olabilir. Fakat komünistler işin bu kadarını Emekçi Kadın Komisyonları üzerinden çok daha fazlasıyla yapabileceklerini göstereceklerdir ve bu her bakımdan amaca daha uygun olur. Bu komisyonlar, gerçekte bünyesinde yer aldıkları sınıf örgütlerinden bağımsız bir konuma sahip olmasalar da bu hiçbir biçimde onların toplumun ve emekçi kadınların karşısına bağımsız bir kimlik ve inisiyatifle çıkmalarına, bu kimlik üzerinden topluma ve kadın kitlelerine hitap etmelerine engel değildir.

Örgüt sorunu kuşkusuz somut bir sorundur. Genel, her döneme ilişkin, her döneme karşılık veren bir çözümü yoktur. Bugün bağımsız bir kadın örgütlenmesi, kadın kurumlaşması, kadın birlikleri ya da kadın dernekleri, gerekli değildir, ama bu her durumda, yarının genel sosyal bir hareketlenmesi ile değişebilecek yeni koşullarda da gerekli olmaz anlamına gelmez. Yarın bunu gerektiren durumlar belki ortaya çıkabilir. Örneğin '70'li yıllarda genel sosyal kaynaşma içerisinde bunun bir anlamı, bir işlevi olabilirdi. Kadını buradan da mücadeleye çekmenin araçları olarak bunlar özel ve özgül bir işlev görebilirlerdi. Nitekim bu doğrultuda belli yapılar da ortaya çıkmıştı. Sosyal kaynaşmanın bu türden karmaşık ortamlarında kadınlara yönelik çalışmaya buradan giderek de bakabiliriz, bu türden olanakları da kendi sınırları içinde değerlendirebiliriz, günü geldiğinde. Fakat bugünün sorunu hiçbir biçimde bu değildir, bunun altını özellikle çiziyorum.

Öte yandan, sorun salt bizim tercihimizle ilgili de değildir. Yarının sosyal hareketlenme dönemleri ortaya kendi iç dinamizmiyle bağımsız kitlesel kadın örgütleri de çıkarabilir pekala. '60'lı yılların sonunda ve '70'li yılların başında ABD'de ve Avrupa'da orta sınıf kadınları ekseninde ve feminist akımlar şahsında bunun örnekleri var nitekim. Yarın ola ki bizde de bu türden kitlesel kadın hareketleri ve onların bağımsız olmayı seçen örgütleri ortaya çıkabilir. Bunlar kitlesel bir kadın hareketine dayanan örgütler olurlarsa eğer, elbette biz de bir biçimde bunlar içinde çalışma yolunu gider ve kucakladıkları kitle ile devrimci işçi hareketi arasındaki bağları güçlendirmeye, bu hareketi devrimci işçi hareketi eksenine bağlamaya çalışırız. Bunlar ayrı sorunlar. Biz konuya genel yaklaşımlarımız içerisinde bütün bunlara yer veririz. Ama kendi çalışmamız ve yönelimimiz sözkonusu olduğu sürece de sınıfsal esaslardan şaşmayız ve dolayısıyla, kadın sorununa olduğu kadar onun örgütlenmesine de buradan bakarız. Sınıf ve emekçi hareketini cinsiyet esasları üzerinden bölmeye yönelen her türden sapmaya karşı da kararlılıkla mücadele ederiz.

Biz bugün, feministlerle birlikte bazı küçük-burjuva akımların yaptığını yaparak, yani kendi içinde ayrı, salt kadın sorunu ekseninde ve bağımsız kadın örgütlerine dayalı bir çalışma yürüterek, herhangi bir mesafe alamayız. Küçük-burjuvazinin aydınlanmış, kadın sorununa duyarlı çok dar bir kesiminde belki bir parça yankı bulabiliriz, ama emekçi kadını salt kadın sorunlarına dayalı bir teşhir ve ajitasyon çalışması üzerinden kazanmamız ve harekete geçirmemiz mümkün değildir.

Seyhan yoldaş sunumunda anlamlı bir noktaya işaret etti; kadınlar için önemli olan sigortadır, önemli olan tencereye girecek aştır, önemli olan sosyal geçim sorunlarıdır, çocuklarının bakımı ve geleceğidir, vb. dedi. Yani kadın herşeyden önce emekçi olarak ezilmektedir. Bu durumda siz onun kadın kimliğinden kaynaklanan sorunlarını da bu eksen üzerinden ele alabildiğiniz ölçüde, onu buradan sosyal mücadeleye çekebildiğiniz ölçüde, bir de kadın olmasından kaynaklanan sorunlar üzerinden çekmek şansı yakalarsınız, üstelik bunu çok daha rahat yakalarsınız. Ama eğer kadını sosyal-sınıfsal bakımdan uyarıp, bilinçlendirip mücadele içine çekememişseniz, onu salt kadın olarak uyandırmaya yönelik çabalar boşunadır, bu kendi ekseni etrafında dönüp dolanmaktan başka bir sonuç yaratmaz.

Kaldı ki kadınların salt ezilen cins konumu üzerinden hareketlendiği dönemler de

sosyal mücadelenin geliştiği, sosyal çelişkilerin keskinleştiği ve genel planda kitlelerin hareketlendiği dönemlerdir. Örneğin '60'lı yıllarda batı dünyasında boy gösteren feminist akımları aynı dönemin genel sosyal canlılığından, genel olarak o günlerin dünyasındaki sosyal mücadele dalgasından ayrı düşünmenin olanağı yoktur. Dönemin o genel sosyal mücadele ve kaynaşma ortamında, tüm ezilen kesim ve katmanlar bir biçimde hareketleniyor, mücadelenin genel etkisi altında, ezilen cins adına eşitlik ve özgürlük istemiyle ortaya çıkan kadın hareketleri de bu ortamda kendine bir alan açabiliyordu. Nitekim bu genel dalganın düşmesi ve ortama sosyal durgunluğun çökmesi, daha çok orta sınıftan kadınların damgasını taşıyan çeşit çeşit feminist akımların önce yozlaşmasına ve ardından da hızla sahneden çekilmesine yolaçmıştır.

Feminist kadın hareketi genel toplumsal hareketlenmenin bir ürünü ve boyutu olarak ortaya çıktığı sürece belli sınırlar içinde ilerici bir gelişmenin ifadesidir ve devrimci sınıf hareketi, sınırları konusunda hiçbir hayale kapılmaksızın, ona belli bir ilgi de gösterebilir. Kuşkusuz böyle bir kadın hareketinin bazı demokratik burjuva reformları (daha çok da yasal düzenlemeler planında) zorlaması dışında, kendi sınırları içerisinde kadın sorununa bir çözüm bulma imkanı ve şansı yoktur. Sonuçta bu mesele temelde gidip kapitalist sömürü ilişkilerine, burjuva sınıf egemenliği ilişkilerine dayanmaktadır. Feminist harekete damgasını vuran orta sınıf kadını ise tam da sınıfsal konumunun bir yansıması olarak bu temele hiçbir biçimde dokunmaz, dokunmak istemez. Zira kendisi de sosyal bakımdan aynı düzenden beslenmekte, sınıf çıkarları bu sosyal düzenin devamını gerektirmektedir. Onun sorunu bu düzenin temelleri üzerinde ezilen bir cins olmaktan kaynaklanan sorunlarına (cinsel aşağılanma ve horlanmadan tutunuz da özellikle mesleki alanda fırsat eşitsizliğinin yarattığı maddi sorunlara kadar) reform sınırları dahilinde çözümler bulmaktır. Tarih boyunca ve '60'lı yıllar dünyasında başgösteren son çıkışında, burjuva ve küçük-burjuva feminist akımların ufku hiçbir biçimde bu sınırları aşmamıştır.

1960'lı yılların batı dünyasında kendisini "sosyalist feminist" olarak niteleyen kadınlar da var kuşkusuz. Kadın sorunundan hareketle siyasal yaşama katılan, ama sorunu incelediği zaman da bunun genel toplumsal sorunla, düzen ve devlet iktidarı sorunu ile bağını fark eden ve buradan sosyalizme ve Marksizme yakınlaşan (tersinden, feminist dalganın etkisi altında "sosyalist feminist" bir eğilime yönelenler de var kuşkusuz), fakat uluslararası komünist hareketin deneyimlerinin kadın sorununun özgül yanını ihmal ettiğini de gören, bu temelde ona belli bakımlardan haklı eleştiriler yönelten öğeler de var, aynı feminist dalganın içinde. Fakat bunların hareket içindeki yeri son derece talidir. Yine de kadın sorunu ile işçi sınıfı davası arasındaki bağı gören bu türden feminist öğelerin varlığı önemlidir. Ne de olsa bunlar feminist hareketin içinden gelen, yani özel bir sorun ve duyarlılıktan yola çıkarak genel toplumsal soruna ulaşan öğelerdir.

Türkiye'de ise gelişmenin yönü tam tersinedir. 12 Eylül sonrası dönemin ürünü feminist gruplaşmalar, büyük ölçüde karşı-devrim döneminin ezici ağırlığı altında devrimden yüz çevirmiş öğelerin ürünü olmuştur. Burada herhangi bir kadın hareketi değil, yalnızca edilgen kadın gruplaşmaları sözkonusudur. 12 Eylül sonrasında genel sosyal dava konusundaki umutlar yitirilince, büyük bir kitle devrimci politik yaşamdan koptu ve düzenle bütünleşti. Sosyal, siyasal, kültürel, her türlü dava unutuldu bunlar tarafından. Devrimden, yani genel sosyal sorunun devrimci çözümünden umut kesenlerin çok küçük bir bölümü ise '80'li yılların sonunda ortaya çıkan o feminist gruplaşmaların temelini oluşturdular. Yani bu tersine bir gidiştir ve bundan dolayı da son derece sağlıksız bir durumun ifadesidir. Bu çevrelerin kadın sorunu alanında, devrimci hareketin genel zayıflığından ve bazı devrimci çevrelerin aymazlığından da yararlanarak, bir dönem için reformistlerle elele 8 Martlar'ın içini boşaltmak dışında halen başardıkları bir işte de yoktur, olamaz da...

III
Kadın yayını sorunu

Seyhan yoldaşın sunumunda kadınlara yönelik yayın tartışması da dile getirildi. Bu,

güçlü bir çıkış halinde geliştirmek istediğimiz kadın çalışması için elbette temel önemde bir ihtiyaçtır, fakat yazık ki buna hiç değilse şimdilik hazır olduğumuz söylenemez. Halihazırdaki yayınlarımız bile kadın sorununu doğru dürüst işleyemiyorlar henüz. Bu kuşkusuz bu alandaki zayıflığımızın bir göstergesi. Mevcut yayınlarımızın bu alandaki zayıflığını bir parça gidermeksizin, ayrı bir kadın yayını bu aşamada çok gerçekçi görünmüyor.

Eğer bu alanda gerçekten bir potansiyelimiz olduğuna inanılıyorsa, bu öncelikle mevcut yayınlarımız üzerinden açığa çıkarılmalı ki, böylece yarınki bir kadın yayını için de bir hazırlık olabilsin. Buradan bir ilk deneyim ve birikim sağlamaksızın dosdoğru bir kadın yayını gündeme getirmek bugünkü koşullarda bizi zorlar. Kültür kurumlarının yakın geçmişteki yayın denemesinin çok geçmeden kesintiye uğradığını unutamayız, buradan çıkaracağımız sonuçlar olabilmeli.

Önümüzdeki süreçte bu soruna ve çalışmaya ilgi duyan ileri kadrolarımız eliyle partinin mevcut yayınlarını kadın boyutu üzerinden bir parça güçlendirmeyi başarabilirsek, ilerde buna dayanarak özgül bir kadın yayınını gündeme getirebiliriz ve bu çok da iyi olur. Toplam parti çalışmasının kadın boyutunun aydınlatılmasında ve yönlendirilmesinde özel bir işlev de yerine getirir. Ama bugünkü aşamada, 8 Martlar'ın o olağan yoğunluğunu saklı tutarsanız, mevcut yayınlarımızda kadın sorununu pek az ele alabiliyoruz, bu bir gerçek. Öncelikle bu zaafiyeti gidermeliyiz ve bunu da gerçekten bir ihtiyaç olan kadın yayınına bir hazırlık olarak ele almalıyız.

Yayın sorununu vesile ederek bazı ek noktalara değinmek istiyorum. Çalışmamız bugün için esası yönünden sınıf eksenli olabilir, bu çerçevede biz daha çok işçi kadına sesleniyor olabiliriz. Ama biz devrimci bir politik partiyiz, toplumdaki her türlü haksızlığa ve eşitsizliğe karşı sistemli bir biçimde tutum almak, bunu genel teşhir ve ajitasyon faaliyetimizin bir parçası haline getirmekle yükümlüyüz. Dolayısıyla, bizim bugünkü koşullarda kadın çalışmasını esası yönünden işçi çalışmasının bir boyutu olarak ele almamız ile, genel planda toplumdaki kadın sorunuyla ilgilenmemiz ve onu gerektirdiği durumlarda etkili bir teşhir ve ajitasyonun konusu haline getirmemiz iki ayrı şeydir. Bu ikincisini unutursak, işte o noktada ekonomistler düzeyine düşeriz. Buradan bakıldığında, yayınlarımızda kadın sorununun bu kadar az işlenmesi bizim payımıza ayrıca bir zaafiyet göstergesidir.

Toplumumuzda kadın bir yandan geleneksel kültürün bin türlü etkisi ve baskısı altında acı çekmektedir, öte yandan da kozmopolit burjuva kültürü içerisinde kadın ve kadın kimliği sistemli biçimde aşağılanmaktadır. Örneğin Türkiye'deki bütün günlük gazeteler ve bunların web siteleri gündelik olarak çıplak kadın resimleriyle doludur, hemen tüm büyük televizyonlarda her vesileyle kadın imajı pazarlanmakta, reklamlarda aynı şey yapılmaktadır. Özetle kadın gündelik olarak aşağılanmakta, bir meta olarak pazarlanmaktadır. Burjuva sınıf düzeni Fatih'deki kadını çarşafa sokarken Nişantaşı'ndakinin göbeğini açtırmakta, her iki durumda da kadını aşağılamakta, ikinci sınıf bir insan ya da bir cinsel obje durumuna düşürmektedir.

Böyle bir toplumda bizim kadın sorununa ilişkin genel teşhir ve ajitasyonumuz, bir yandan kadına yönelik geleneksel gerici ideoloji ve kültürü, öte yandan burjuva kozmopolitizminin çürümüşlüğünü hedef almalıdır. Kapitalizmin kadını ezen ve metalaştıran tutum ve uygulamalarına, bunun gündelik yansımalarına karşı etkili bir mücadeleyi yayın organlarımız üzerinden verebilmeli, sistemli bir teşhirini yapabilmeliyiz. Bu kendi insanımızı, ulaşabildiğimiz emekçiyi eğitebilmenin de temel gereklerinden biridir. Düzeni buradan da, onun kadına yaklaşımı ve bunun gündelik yansımaları üzerinden de "suçüstü" yakalayabilmeli, kitlelere bunu somutluğu içinde gösterebilmeliyiz.

Bu açıdan da halen çok çok zayıf bir durumdayız. Bunun gerisinde yayın organlarımızla ilgili genel sorunların yanısıra bir dizi başka sorun durmaktadır kuşkusuz. Bunu bir parça olsun yapabilecek kadrolarımız elbette var, ama bunlar bir dizi başka işle meşgul oldukları için, sonuçta bu iş aksayabilmektedir. Ama bunu giderebilmek durumundayız. Kadın sorunu üzerinden gündeme getirilecek sistemli bir çaba bugün

için hiç değilse yayınlarımız üzerinden böyle bir boyut da içermek durumundadır.

Sonuç olarak; kadına yönelik yayın sorunu, öncelikle yayınlarımızın kadın boyutunu güçlendirmek olarak çıkıyor karşımıza. Ve bu elbette bir kadın yayınının bir altyapısı, bir ön hazırlık süreci olarak kavranabilmelidir.

Partide kadın sorunu üzerine sağlam bir eğitim ve kavrayış geliştirilmelidir

Kadın sorununu ciddi bir siyasal mücadele, ciddi bir sınıf savaşı sorunu olarak ele alabilmemiz, insanımızın bu konudaki donanımıyla çok bağlantılıdır. Bu konuda sağlam ve oturmuş bir kavrayış olmadığını, yaşam ve çalışma içerisinde yansıyanlar üzerinden biliyoruz.

Kadrolarımızın ve sempatizan çeperimizin kadın sorunu konusundaki eğitimi iki boyutlu olarak düşünülmelidir.

Bunlardan ilki, partide ve çeperinde genel olarak kadın sorunu konusunda sağlam bir teorik donanımın sağlanması sorunudur. Bunun esası Marksizmin kadın sorununa teorik bakışının partiye maledilmesidir. Böyle bir eğitime ciddi bir biçimde ihtiyaç olduğu anlaşılıyor. Kadın sorunu üzerine belli metinlerimiz olduğu halde, bunlar konunun özünü ve genel çerçevesini genel hatlarıyla verdikleri halde, kadın çalışması içindeki yoldaşlarımız bile hala sorunun ortaya konuluşunda zorlanabiliyorlarsa, bunu bu alanda derinlemesine bir eğitimden yoksunluğun göstergesi saymak gerekir. Demek ki gerçekten böyle bir eğitime, kadın sorununda sağlam bir kavrayışa ihtiyaç var. Mevcut metinlerimiz asgari bir kavrayışı vermek konusunda elbetteki yeterli. Popüler bir içeriği, rahat bir anlatımı olan metinler bunlar. Ama bunların anlaşılmasını ve kavranmasını özel bir çaba haline getirebilmeliyiz. Bu ise ancak onlara da kaynaklık eden marksist metinler temelinde bir eğitimle birleştirilebilirse, gerekli sonuçları sağlayabilir.

Sorunun bir başka yönü ise kadına yaklaşımda ataerkil ideoloji ve kültürün, yanı sıra burjuva yozluğunun etkilerinin saflarımızdan özel bir çabayla kazınmasıdır. Kadın-erkek ilişkilerinin tüm yönleriyle devrimcileşmesidir, bunun bir alanı olarak sevgi ve beraberlik ilişkilerinin de buna göre şekillenmesidir. Yüzeysel, gelgeç ilişkilerin ve özellikle erkeklerin sergilediği faydacı eğilimlerin terkedilmesidir. Erkek ve kadın militanın komünist yeni insan ortak paydasında birleşebilmesidir.

Bunlar, kadın sorununun salt marksist teorik çerçevede kavranışının çok daha ötesinde bir sorunlar bütününüdür. Elbette öncelikle böyle bir teorik kavrayışı gerektirir, fakat bu kendi başına hiçbir biçimde yeterli olmaz, sorunu çözmez. Burada asıl ve çözücü olan, bilincin ve kişiliğin çok yönlü olarak devrimcileşmesidir, egemen ideoloji ve kültürün etkilerinin kazınmasıdır. Bu, özü bakımından, teorik dağarcığın gelişmesiyle değil, fakat ideolojik ve kültürel açıdan, ahlak ve moral değerler bakımından, devrimci sınıf mücadelesi içinde çok yönlü bir dönüşüm sorunudur.

Dar anlamda partimizin saflarında kadın sorununun çözümü için bu tür bir dönüşüm, küçük-burjuva kökenli aydın ve yarı-aydın kadrolar, elbette en başta erkek kadrolar, ama onlarla birlikte kadın kadrolar için de, özellikle gereklidir. 12 Eylül sonrasının genç kuşaklarının bu açıdan hiç de iyi bir pratik sergilemedikleri düşünülürse, bu alanda bilinçli bir mücadele ve köklü bir devrimci dönüşüm özellikle önemli ve gereklidir.

Saflarımızı ciddi bir iç eğitime, ciddi bir ideolojik eğitim ve mücadeleye kesin bir biçimde ihtiyaç olmakla birlikte, partinin kendi içinde kadın sorununda olumlu bir konumda olduğunu da vurgulamak gerekir. Saflarımızda epeyce kadın yoldaş var, kadın üyelerin genel üye sayısına oranı hayli yüksek sayılır, yarı yarıya değilse bile buna yaklaşan bir orandadır. Bir dizi önemli görevde kadın yoldaşlarımız vardır. Partimizde kadın yoldaşlara her zaman güven duyulmuştur, önleri açılmıştır ve bu da çok kendiliğinden bir davranış değildir. Partinin kadına bakışının kendi yaşamı üzerinden yansımasıdır. Partinin kadın sorunundaki bilinci ve pratik yaklaşımı buna uygun olmasa, bu öyle kendiliğinden olabilecek bir şey değildir. Ama hala da sorunun özünün kavranmasında ve sindirilmesinde katetmemiz gereken büyük mesafeler olduğu da bir gerçektir. Yeni dönemde güçlü bir çıkışa dönüştürmek istediğimiz kadın çalışması, bunun çözücü bir vesilesi olmalıdır.

Konu: "Kadın Sorunu ve Devrimci Mücadelede Emekçi Kadın"

Partide planlı bir ideolojik eğitim seferberliği!

Örgüt ve kadro sorunu Partimizin II. Kongresi'nin en temel gündemlerinden biri oldu. Hedef ve görev, parti örgütünü, koşullara ve saldırılara dayanaklılığı, sınıf mücadelesi görevlerinin etkin ve yaratıcı bir biçimde üstlenilmesi ile birleştirebilen bir devrimci yapı halinde geliştirmek olarak saptandı. Bu çerçevede, kadro sorununun, döneme ve ihtiyaca yanıt verebilen yeterli sayıda eğitilmiş ve yetkinleştirilmiş kadroya sahip olmanın, tayin edici önemi üzerinde duruldu.

Kadroların eğitilmesi ve yetkinleştirilmesi sorunu, teorik ve pratik boyutları içinde çok yönlü bir sorundur; canlı bir iç örgütsel yaşamın yanısıra sınıf mücadelesinin zorlu ve zengin, eğitici ve sınayıcı pratiklerinden ayrı düşünülemez. Partimizin temel örgütsel belgeleri, özellikle de Kuruluş Kongresi materyali, kadro sorununu ideolojik, politik, örgütsel ve pratik boyutlarının organik bütünlüğü içinde ortaya koymuştur her zaman. Kadro sorununun devrimci çözümü, her durumda bu bütünlüğü titizlikle gözetmeyi gerektirir. Kadroların değerlendirilmesinde ve görevlendirilmesinde bu bütünlüğün gözetilmediği durumlarda önemli hatalar yapılmış ve bunun partimize önemli zararları olmuştur.

Burada konumuz, kadroların ideolojik eğitimi, daha somut olarak, partinin bütününde marksist dünya görüşü ve parti çizgisi temelinde eğitim sorunudur. Genel durum üzerinden bakıldığında, parti kadrolarımızın bu alandaki bir eğitime şiddetle ihtiyacı olduğu görülmektedir. Bu, II. Parti Kongresi'nin de kadro sorunları kapsamında üzerinde ısrarla durduğu temel önemde bir sorundur.

İdeolojik eğitim yetersizliği elbette kadrolarımız tek yetersizlik alanı değildir. Halen yeterli sayıda kadroya sahip olmadığımız gibi mevcut kadrolarımızın da önemli bir bölümü yeterli ideolojik, örgütsel ve pratik eğitimden yoksundur. Parti, II. Parti Kongresi'nin bağlayıcı saptamalarını da gözeterek, bu bütünsel eğitim yetersizliğini tüm cephelerde çözmek göreviyle yüzyüzedir. İdeolojik eğitim sorunu burada bunlardan yalnızca biridir ve elbetteki sorunun öteki boyutları ile birlikte bir anlam taşımaktadır.

Partinin 10. yılına ideolojik eğitim seferberliği ile girelim!

Parti Merkez Komitesi, II. Parti Kongresi'nin değerlendirmelerini ve saptamalarını da gözeterek, girmiş bulunduğumuz yıl içinde, partinin bütününde kapsamlı bir teorik-ideolojik eğitim programı uygulama kararı almıştır. Bu eğitim programının konuları, hayattan kopuk ve dolayısıyla soyut değil, fakat toplumun ya da partinin gündemindeki temel toplumsal ve siyasal sorunlarla bağlantılı olarak saptanacaktır. Böylece teorik-ideolojik eğitim

süreci ile partinin siyasal gündemleri ve görevleri arasında canlı ve amaca uygun bir bütünlük kurulmuş olacaktır.

Bu, saptanan her somut konuda, marksist klasikler ile partinin konuya ilişkin metinlerinin birlikte ele alınıp inceleneceği bir eğitim programı olacaktır. Amaç; marksist dünya görüşünün ve bu temel üzerinde partinin teorik-ideolojik çizgisinin partide daha derinlemesine ve yaratıcı biçimde kavranması, kadroların ve dolayısıyla bir bütün olarak partinin ideolojik düzeyinin yükseltilmesidir.

Marksist teorinin incelenmesi ile parti çizgisinin incelenmesi arasındaki bu organik bütünlük önemlidir ve ilkesel değerdedir. Nitekim bunun bilinciyledir ki, marksist dünya görüşünün kavranması ile hareketimizin çizgisinin doğru ve derinlemesine anlaşılması ve yaratıcı bir biçimde uygulanması arasındaki sıkı organik ilişkiye bizde sık sık ve önemle işaret edilmiştir. Örneğin saflarımızda iyi bilinen 1994 tarihli ***MK Değerlendirmeleri***'nde, marksist dünya görüşünün kavranışındaki her zayıflık ve yetersizliğin, *"hareketin ideolojik çizgisini doğru kavrama, özümleme ve yaratıcı bir biçimde pratiğe uygulama çabasını da zora sokacağı"* dile getirildikten sonra, şunlar söylenebilmiştir:

"Hiç bir abartmaya düşmeksizin denebilir ki, marksist-leninist dünya görüşünün genel esaslarını bilmeyen, Marx ve Lenin'in teorinin temel sorunlarına ilişkin eserlerini inceleyip kavramayan bir kimsenin, hareketimizin ideolojik çizgisini doğru anlaması ve bunu uygulama yeteneği göstermesi olanaksızdır. Böyle bir kimsenin EKİM yandaşlığı biçimseldir ve her türlü aykırılığın (bu arada "kan uyuşmazlığı"nın) da temel nedenlerinden biridir. Bu sorun, parti düzeyi kazanma süreci içinde ve bizzat bu düzeyi kazanabilmek için hızla aşmamız gereken temel bir zaafı oluşturmaktadır. Partinin bilinç ve önderlik düzeyi elbette tek tek kadrolarının düzeyine indirgenemez. Ama kuşku yok ki bundan ayrı da düşünülemez." (***EKİM 3. Genel Konferansı / Siyasal ve Örgütsel Değerlendirmeler***, Ek bölüm, Eksen Yayıncılık, s.235-236)

Bugünün gözüyle baktığımızda. bu sözlerde konunun önemini vurgulamaktan gelen bir abartma olmakla birlikte yine de söylenenler temelde doğru ve çok önemlidir. O gün için olduğu kadar bugün için de.

Kasım 2008 tarihinde Partimizin 10. Yılını kutlayacağız. Partimizin II. Kongresi, 10. Yılın partiyi geniş kitlelere tanıtmanın bir önemli olanağı olarak değerlendirilmesini ve bunun bir kampanya halinde gerçekleştirilmesini karara bağlamış bulunmaktadır. Buna ilişkin parti planı önümüzdeki dönemde, 10. Yılı önceleyen aylarda, somutlanacak ve uygulanacaktır. Merkez Komitesi'nin planlı eğitim programı ise aynı anlamlı yıldönümünü partide bir ideolojik eğitim seferberliği de karşılamayı hedeflemektedir.

İdeolojik eğitimin esaslarına ilişkin parti metinleri

Parti, aylık ya da iki aylık dilimler halinde sunulacak bu program çerçevesinde, kadrolarından elbette büyük bir sorumluluk ve etkin bir bireysel inisiyatif beklemektedir. Fakat bu, eğitim sürecinin yalnızca kadroların ya da her bir organın kendi inisiyatifine ve sorumluluğuna bırakılacağı anlamına gelmemektedir. Tersine, bu program çerçevesinde, partinin her düzeyinde ve parti çalışmasının tüm alanlarında, bu eğitim örgütlü ve planlı bir müdahale halinde sürdürülecektir.

Buna ilişkin sorunlara burada ayrıntılarıyla girmiyoruz. Zira partide ideolojik eğitimin önemi, işlevi, kapsamı ve sorunları üzerine, II. Parti Kongresi ön sürecinde ve bizzat bu kongreye hazırlık amacı çerçevesinde kaleme alınan iki önemli metne sahibiz halen. Bu metinlerde hemen herşeyi yeterli açıklık ve kapsamda yer almaktadır ve bu burada herhangi bir tekrarı gereksiz kılmaktadır. Bu metinlerden ilki ve temel önemde olanı, ***"Partide İdeolojik-Teorik Eğitim"*** başlığı taşımaktadır ve halen ***Parti Değerlendirmeleri***'nin 2. kitabında yer almaktadır (s. 218-234). İkincisi ise Parti'ye Şubat 2006'da sunulan bir MK metninin konuya ilişkin bölümüdür. Bu bölüm ***"Teorik cephe ve partide ideolojik eğitim"*** başlığı ile ilk kez olarak ***Ekim***'in bu sayısında

yayınlanmış olacaktır. Bu iki metne partinin web sitesinde de birarada yer verilecektir. Eğitim programına başlamanın ilk adımı, doğal olarak bu iki metnin öncelikle tüm partide tartışılması olmalıdır.

Daha çok kısa bir sunuşu amaçlayan bu sözlerin ardından ilk eğitim konusu olarak saptanmış bulunan konuya geçmek istiyoruz.

Kadın sorunu üzerine marksist eserler

Uygulanacak eğitim programı ile partinin çalışma gündemleri arasındaki bağa işaret etmiş bulunuyoruz. Önümüzde bahar dönemi ve bunun ilk adımı olarak 8 Mart var. Ve halen partinin gündeminde ise etkin bir yüklenme ile kadın çalışmasında mesafe almak görevi ve pratik çabası yer almaktadır. İlk eğitim konusu olarak **"Kadın Sorunu ve Devrimci Mücadelede Emekçi Kadın"** bu çerçevede saptanmıştır. Bu konunun II. Parti Kongresi'nde de önemli bir yer tuttuğunu, sorunun çeşitli yönleriyle değerlendirildiğini, partinin bu alandaki dönemsel hedef ve görevlerinin belirlendiğini de bu vesileyle hatırlatmış olalım. **"Kadın Sorunu ve Devrimci Mücadelede Emekçi Kadın"** konusu bu açıdan da amaca uygun bir seçimdir.

Konuya ilişkin olarak önereceğimiz literatürün esasını, eğitimin amaç ve kapsamı da düşünüldüğünde, konuya ilişkin temel marksist eserler ya da makaleler ile Partinin bu aynı konudaki temel metinleri oluşturacaktır haliyle. Fakat her bir konunun kendi özgül durumu da gözetilerek, konunun tarihsel ya da toplumsal boyutlarıyla daha somut biçimde anlaşılmasını da kolaylaştıracak tamamlayıcı bazı kitap ya da metinler de önerilecektir.

Marksizmin büyük ustaları sözkonusu olduğunda kadın sorununa ilişkin temel yapıt, doğal olarak **Engels**'in ünlü eseridir. ***Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni***, ezilen cins sorununun tarih içinde ortaya çıkışını özel mülkiyet, sınıflar ve devletin tarih sahnesine çıkışı ile birlikte, bu tarihi gelişmelerle organik bağı, bütünlüğü ve onlara paralel evrimi içinde ele aldığı için, toplumsal bir sorun olarak kadın sorununun tarihi materyalizm bakış açısından kavranmasında paha biçilmez önemdedir. Bu bütünlük gözetilerek, kitap sadece konumuza ilişkin bölümleriyle değil, fakat bir bütün olarak dikkatlice incelenmek durumundadır. Kadın sorununun ancak toplumsal gelişmenin bütünlüğü içinde anlaşılabileceği (ki Engels'in temel amaçlarından biri budur, bunu bizzat göstermektir) unutulmamalıdır.

Engels'in anılan ünlü eseri dışında, Marksizmin ustalarından konuya ilişkin olarak önerebileceğimiz bir başka temel eser yazık ki yoktur. Ancak farklı konuların incelenmesi içinde konuya ilişkin bölümler, parçalar, değinmeler ve konuşmalar sözkonusudur. Önemli bir bölümü konunun anlaşılması bakımından son derece değerli olan bu metinler çeşitli derleme kitaplar halinde Türkçe'de yayınlanmış bulunmaktadır.

Bu derlemelerden biri, Sol Yayınları'nca yayınlanmış ***Kadın ve Aile***'dir. Bu kitapta **Marx, Engels** ve **Lenin**'in kadın sorununa ilişkin metinleri, kadın sorunu kapsamındaki bir dizi başlık altında sınıflandırılarak okura sunulmuştur. Bu açıdan derleme fazlasıyla işlevsel ve yararlıdır. Ayrıca derleme kitabın son bölümünde, Clara Zetkin'in Lenin'le kadın sorunu konusunda yaptığı görüşmenin notlarından oluşan son derece önemli bir metin de, *Lenin'den Anılar* başlığı ile yer almaktadır. (Bu metnin Türkçe'de bir dizi başka çevirisinin bulunduğunu da bu arada belirtelim.).

Marksist klasiklerin yanısıra bazı Komintern belgeleri ile Clara Zetkin'in bazı yazılarından oluşan bir başka derleme ise İnter Yayınları tarafından yayınlanan ***Kadın Sorunu Üzerine*** başlıklı kitaptır. Bu derleme kitap, *Kadın ve Aile*'den farklı olarak, seçtiği metinleri kronolojik bir sıralama içinde sunmaktadır. Marx ve Engels'ten alınan iki bölüm dışında (ki bunlardan biri Engels'in konuya ilişkin ünlü eserinden alınmadır) esas olarak Lenin, Komintern ve Clara Zetkin'e ait metinlerden oluşmaktadır. Lenin'in büyük ölçüde Ekim Devrimi sonrasına ait yazı ve konuşmaları, sosyalist devrimin kadın sorununa pratikteki yaklaşımını ortaya koymaları bakımından ayrı bir öneme sahiptirler.

Klasiklerin dışında, tanınmış marksist yazarlardan bu konuda, kadın sorununun ele

alınışında klasikleşmiş bazı kitaplar ve metinler de önerebilecek durumdayız.

Bunlardan ilki doğal olarak **August Bebel**'in ünlü eseridir. İnter Yayınları tarafından tam metin olarak yayınlanmış bulunan bu kitap, **Kadın ve Sosyalizm,** kadın sorununun, tarih içindeki görünümü, sosyal yaşamdan dine, kültür yaşamından cinselliğe ve fuhuşa kadar bir dizi boyutuyla zengin bir tarihsel malzeme eşliğinde anlaşılabilmesi bakımından, gerçekten klasik değerdedir ve kadın sorununu incelemek ve anlamak isteyenler için vazgeçilmez önemdedir. Temel fikirlerini Engels'in yolgösterici eseri ışığında tekrar tekrar gözden geçiren, geliştiren ve güçlendiren Bebel'in kitabı kadın sorunu üzerinden burjuva toplumunun sert bir eleştirisidir ve esası yönünden güvenilir bir eserdir.

Önereceğimiz bir başka kitap, adı kadın sorunu, kadınların kurtuluşu, 8 Mart ve emekçi kadın hareketi ile özdeşleşmiş değerli Alman komünisti **Clara Zetkin**'in derleme eseridir. İnter Yayınları tarafından ***Kadın Sorunu Üzerine Seçme Yazılar*** adı altında yayınlanan bu kitap, kadın sorununa ilişkin marksist bakışı sağlam bir biçimde ortaya koymakla kalmıyor, çeşitli yönleriyle burjuva kadın hareketlerini de irdeleyerek burjuva feminizmiyle komünist kadın hareketi arasındaki derin uçurumu gözler önüne seriyor. Zetkin'in kitabı kadınlar içindeki komünist çalışmanın sorunları bakımından da yararlı bir kitap.

Konuya ilişkin kaynak kitap önerilerine adı kadın sorunu ve kadınların kurtuluşu mücadelesi ile özdeşlemiş bir başka komünist kadın militan olan **Aleksandra Kollontai**'ın iki kitabı ile devam ediyoruz. Bunlardan ilki ***Toplumsal Gelişmede Kadının Konumu*** başlıklı eserdir (İnter Yayınları). 1921 yılında Sverdlov Üniversitesi'nde işçi ve köylü kadınlar için verilen derslerden (toplam 14 ders) oluşan bu kitap, ilkel komünal toplumdan proletarya diktatörlüğüne kadın sorununu tarihsel evrimi ve bütünlüğü içinde sistematik bir biçimde ortaya koyduğu için konumuz bakımından temel önemdedir ve mutlaka titizlikle incelenmesi gereken kitaplardan biridir. **Aleksandra Kollontai**'dan önereceğimiz öteki kitap, ***Marksizm ve Cinsel Devrim*** başlıklı derleme kitaptır. *"Aile Bunalımı"* başlıklı ilk bölümü konusunu ele alışı bakımından özellikle güçlü ve ilgi çekici olan bu derleme bir bütün olarak incelenmeyi hak eden önemli bir kitaptır.

Klasiklerden ve marksist yazarlardan önerdiğimiz temel önemde bu kitaplar, kadın sorununun teorik temellerinin ve kadın özgürlüğü sorununun bilimsel marksist çözümünün anlaşılması bakımından yeterlidir. Öncelik doğal olarak bu kitaplara verilecek, eğitim programında bunlar esas alınacaktır.

Bazı yardımcı kitaplar...

Bunlara birkaç da yardımcı kitap eklemek istiyoruz. Gerçekte bunların seçimi zordur, zira umulan amaç bakımından kendi içinde yararlı ve işlevsel olan bir dizi kitap var önümüzde, oysa biz, konuya ayrılan zaman süresinin sınırlılığı da düşünüldüğünde, bunlardan ancak birkaçını seçmek durumundayız ve kendimizi bununla sınırlayacağız. Konuya özel olarak yoğunlaşacak olan ve dolayısıyla da kadın sorununun özellikle günümüz dünyasındaki görünümlerini ve soruna taraf akımların düşüncelerini incelemekle yükümlü olan yoldaşlarımıza daha sonra ayrıca bazı kitaplar önerebiliriz.

Yardımcı kitaplar kapsamında önereceklerimizden ilki, ***Kadınlar ve İşçi Hareketi*** başlıklı kitaptır (Yazın Yayıncılık, 1992). Üç troçkist yazarın (**Annik Mahaim, Alix Holt, Jacqueline Heinem**) kitabı oluşturan üç ayrı incelemesi sırasıyla, 1914 öncesi Almanya'da, Ekim Devrimi sonrası Rusya'da ve İç Savaş dönemindeki İspanya'da kadın sorunu ve hareketini konu alıyor. Yazarlarının ideolojik konumundan dolayı tezleri ve bazı gözlemleri doğal olarak tartışmalı olan bu incelemeler, buna rağmen kadın hareketinin tarihi bakımından önemli bir malzeme sunmaktadırlar ve ele aldıkları konuyu eleştirel bir gözle irdeledikleri için her şeye rağmen yararlıdırlar da. Fakat tam da aynı nedenle bu kitaplar, yukarıda sunulan temel marksist eserlerden edinilecek bakış açısı ile eleştirel bir gözle incelenmelidirler.

İkinci kitap, **Tony Cliff'**in ***Kadınların Özgürlüğü ve Sınıf Mücadelesi*** başlıklı kitabıdır (Ataol Yayıncılık, 1991). 1648 İngiliz Devrimi'nde, 1789 Fransız Devrimi'nde, 1871 Paris Komünü'nde ve 1917 Ekim Devrimi'nde kadınları ele alan bu kitap bu çerçevede değerli bir malzeme ve yararlı gözlemler sunmaktadır. Yazarın devrimin Lenin sonrası seyrine bakışı bilinmektedir ve doğal olarak Sovyetler Birliği'nde kadının durumuna bakışını da bu belirlemektedir. Buna ilişkin özel bölüm bir yana bırakılırsa, kitabın devamında ,60'lı yılların orta sınıf damgalı feminist dalgasını inceleyen bölümler de aynı şekilde son derece yararlı bilgiler ve gözlemler içermektedir. Bu kitabı yardımcı bir kitap olarak değerlendirmek bu açıdan da önemlidir.

Yardımcı kitap olarak önereceğimiz bir başka kitap, **Nina Popova**'nın ***Sosyalizm Diyarında Kadın*** başlıklı kitabıdır (İnter Yayınları, 1999). 1950'lere doğru Sovyetler Birliği'nde kadının durumunu daha çok propaganda formunda ortaya koymaya çalışan bu kitap, daha çok sunulan bilgi bakımından ilgiye değerdir ve elbette eleştirel bir gözle incelenmek durumundadır.

'60'lı yılların sonuna doğru Batı'da başgösteren fakat çok geçmeden acınacak biçimde çöken orta sınıf feminist akımların da etkisi altında ortaya çıkan "sosyalist feminist" eğilim hakkında da bir fikir edinebilmek amacıyla bir başka kitap önermek istiyoruz. Hollandalı yazar **Anja Meulenbelt**'in ***Feminizm ve Sosyalizm*** başlıklı kitabı bu konuda iyiniyetli ve nispeten olumlu örneklerdir biri olarak okunabilir (Yazın Yayıncılık, 1987). Aynı konuda derlemesini **J. Mitchell-A. Oakley**'in yaptığı ***Kadın ve Eşitlik*** kitabı da, Britanya işçi hareketi tarihinin özellikle Çartist mücadele dönemine ilişkin son derece yararlı bir tarihi malzemenin yanısıra kadın sorunu üzerine yararlı eleştirel tartışmalar içeren bir yardımcı kitap olarak okunabilir.

Fazlasıyla kabarmış durumdaki kitap listemizi şimdilik bunlarla sınırlıyoruz. Kadın sorunu üzerine Türkçe'de bir dizi başka yararlı kitap var. Fakat bu ancak daha uzman bir okuma için olanaklı ve yararlı olabilir, bunu daha önce de ifade etmiştik. Yine de vakit bulabilen ve konuya ilgi duyan yoldaşlar, özellikle de çeşitli tarihi kesitlerde kadının şu veya bu ülkedeki mücadeleler içindeki yerini anlatan kitaplara başvurabilirler. *Fransız Devriminde Kadınlar* (Evrensel), *Nazi İşgalinde Sovyet Kadınları* (Evrensel), *Faşizme ve Alman İşgaline Karşı Silahlı Direnişte Kadınlar* (Belge), *Yunan İç Savaşında Direnen Kadınlar* (Koral), *Küba Devriminde Üç Kadın* (Kaynak), *Sandino'nun Kızları* (Metis), bunlardan ilk elden akla gelebilecek bazılarıdır.

***

Geriye iki önemli nokta kalıyor.

Bunlardan ilki, yakın tarih içinde ve bugünün Türkiye'sinde kadının durumu ve sorunlarıdır. Bu önemli ve mutlaka incelenmesi gereken bir konu olmakla birlikte, kadın sorununda marksist bakışaçısını ve parti çizgisinin teorik ve ilkesel esaslarını parti kadrolarına ve çeperine kavratmayı amaçlayan böyle özel bir eğitim programında yeri yoktur.

İkinci önemli nokta ise, partinin kadın sorununa ilişkin metinleridir. Bu metinleri burada özel olarak anmıyoruz. Zira bunların temel önemde olanlarının uzun zamandan beridir parti sitesinde ve partiye dost sitelerde birarada sunuldukları bilinmektedir. Marksist eserlere dayalı inceleme ve eğitim çalışması muhakkak ki bu metinlerin de dikkatle incelenmesi ile bir arada yürüyecektir. Bunlara *Ekim*'in bu sayısında yer verdiğimiz temel önemde bir başka metin ekleniyor: ***"Kadın sorunu ve Sınıf İçinde Kadın Çalışması".*** 2. Parti Kongresi'nin işçi ve emekçi kadınlar içindeki çalışmanın sorunlarına ilişkin değerlendirmelerinin ürünü olan bu metin bu özelliği ile haliyle apayrı bir önem taşımaktadır.

Son olarak, bu eğitim programı metninin, gerekli görüldüğü takdirde daha sonraki haftalarda belli bakımlardan güncellenebileceğini de ekleyelim. Bu, parti örgütünden bu konuda gelebilecek önerilere açık olmak ve onları hesaba katabilmek olanağı anlamına gelmektedir doğal olarak.

Partiye Mektup'tan parça...

Teorik cephe ve partide ideolojik eğitim

(...)

2- Partinin teorik cephedeki kazanımlarını ve üstünlüklerini özetleyen 7. yıl değerlendirmesi, bunu Kuruluş Kongresi sonrası dönemde bu alanda kendini gösteren belirgin yetersizliklerimize ilişkin şu tespitle birleştirmektedir:

"Son yıllarda partinin ideolojik çalışmasında ve mücadelesinde yaşanan belirgin zayıflama açık bir olgudur. Kuruluş kongresini izleyen dönemde darbeler ve kayıplarla partinin önderlik yapısında yaşanan zayıflamanın sonuçlarını belirgin biçimde gösterdiği alanlardan biri, belki de birincisi budur. Örgütsel inşayı ilerletmek ve politik çalışmayı güçlendirmek kaygısı, ki bu tümüyle yerinde bir kaygıdır, öte yandan ideolojik çalışma ve mücadeleyi zayıflatma sonucuna yolaçabilmiştir..."

Devamında söylenenlere ek olarak bu konuda burada söyleyeceklerimizi şöyle sıralayabiliriz.

- Partinin ideolojik çalışmasında ve mücadelesindeki zayıflamada, partinin kendi durumundan kaynaklanan özgül yetersizlikler ve kusurların yanısıra, sol hareketin mevcut tablosunun da belli sınırlar içinde bir rolü vardır. Geleneksel solda gerçek teorik sorunlara ve çalışmaya ilgisizliği, ideolojik tartışma ve mücadeleyi düşmanlığa varabilen bir gerici tepkiyle karşılama tutumu tamamlamaktadır (Komünistler olarak biz bunun ilk örneğini TDKP şahsında görmüştük; yakın dönemde bir başka örneğini MLKP şahsında gördük; ve nihayet şu sıralar son bir örneğini PKK şahsında görüyoruz...). Bu küçük-burjuva gericiliğinin ilkeli ve tavizsiz bir ideolojik mücadeleyi engellememesi gerektiği açık olmakla birlikte, sonuçta bunun bizi bir ölçüde sınırladığı da bir gerçektir. Bu sınırlama sözkonusu gericiliğe prim vermekten çok, ideolojik eleştiriyle amaçlanan yararların elde edilemediği duygusunun yarattığı bir sonuç olarak anlaşılmalıdır.

- Teorik gelişmede ciddi muhataplarla girişilen tartışma ve polemiklerin önemi yadsınamaz. Oysa çifte yenilgiye izleyen yeni dönem Türkiye'sinde yazık ki artık böyle muhataplar yoktur. Düşünsel açıdan bu kısır ortamın bizi de olumsuz etkilediği bir gerçektir. Kendi dışımızda herhangi bir düşünsel katkıdan yararlanamak bir yana, kendi üzerimizde dıştan gelen herhangi bir düşünsel basınç hissetmediğimiz gibi kendi cephemizden uyguladığımız ideolojik basıncın (bunu ideolojik tartışma ve eleştiri olarak anlamak gerekir) yeterli bir ilgi ya da sonuç yarattığını da göremiyoruz. "Suskunluk fesadı" uzun yıllardır geleneksel küçük-burjuva akımların ortak tutumudur. Yeri geldiğinde önemsiz gündelik ya da dönemsel sorunlar üzerine kendi aralarında bir bardak suda fırtına koparanlar, devrimin temel sorunları üzerinden ortaya konulmuş ve sonuçta program formu kazanmış görüşlere hiç değilse dış görünüşüyle ilgisiz durabilmektedirler. Üstelik içlerinden birçoğu için bu sorunlar konusunda teorik ve programatik açıklığa kavuşmak hala da önlerinde en temel sorun olarak durduğu halde.

Tüm bunların bizi de çeşitli yönleriyle sınırladığı ve zayıflattığı bir gerçektir. Bolşevizmin düşünsel bakımdan içinde geliştiği zengin ve canlı ulusal ve uluslararası ideolojik ortam ile (bu konuda Lenin'in *"'Sol' Komünizm"* in başlangıç bölümlerinde söylediklerine bakılabilir) bugünü karşılaştırmak, burada söylemeye çalıştıklarımızın anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Bunları, kamuoyu önünde

açıkça ortaya konulmuş ve vurgulanmış kendi yetersizliklerimizi hiçbir biçimde mazur göstermek için değil, fakat yalnızca, bu yetersizliklerin beslendiği ortam ve kaynakları çok yönlü olarak belirtmek üzere söylüyoruz.

- Genel düşünsel zayıflıkta dış ortamın rolü açık olmakla birlikte bizde yakın yıllarda kendini gösteren yetersizlik temelde, ilgili değerlendirmede de ifade edildiği gibi, bizim kendi durumuzla ilgilidir. Kongreyi izleyen dönemde partinin karşı karşıya kaldığı sorunlar yalnızca dikkatleri başka sorunlara kaydırmakla kalmadı, geçici olması gereken bu kaymayı zaman içinde süreklileştirdi de. İfade uygunsa bu, parti hiyerarşisi içindeki görev ve sorumluluklarda bir "işlev kayması"na yolaçtı. Yerel komitelere ya da daha alttan kadrolara ait olması gereken bir dizi görev ve sorumluluk zorunlu olarak yönetici yoldaşların omuzlarına bindi. Bunu bir de aynı darbeler nedeniyle önderlik yapısında nicel ve nitel açıdan oluşan belirgin zayıflama ile birlikte de düşündüğümüzde, ortaya çıkan sonuç daha tam olarak kestirilebilir.

Ciddi ve verimli bir teorik çalışma bunun gerektirdiği bir yoğunlaşmayı, dolayısıyla gündelik bir dizi ilgi ve sorumluluğun bir ölçüde olsun dışına çıkmayı gerektirir. Oysa bizde halihazırda bunun olanağı yazık ki bulunmuyor, bulunamıyor. Elbette doğru bir görevlendirme ve çalışma tarzıyla bunun başarılabileceği düşünülebilir, fakat tüm arzularımıza rağmen sonuçta bizim bunu halen başaramadığımız da bir gerçektir.

Bunu başarmakta belirgin biçimde zorlanıyoruz; zira görev ve sorumluluklarda sözü edilen "işlev kayması"nı gidermek yalnızca bir çalışma tarzı sorunu değil, aynı zamanda yeterli sayıda ve düzeyde kadro sorunudur da. Saflarımız günden güne kalabalıklaşmakla birlikte bu kadroların nitel gelişmesinin aynı hızla olmadığı, olamadığı, bunun için zamana ve dahası zengin pratiklere ihtiyaç olduğu bir gerçektir. Yoldaşlarımızın büyük çoğunluğu genç, dolayısıyla eğitimleri, birikimleri ve deneyimleri henüz yetersizdir. Buna nispeten eski ve herşeye rağmen belli bir birikim sahibi kadrolardan hiç değilse bir kısımının daha ileri ve çok yönlü görevler üstlenmekte kendilerinden bekleneni verememeleri de eklenince, mevcut durumu aşmak halihazırda başarılamamaktadır.

- Bu sorun üzerinde II. Parti Kongresi'nde elbette gereğince durulacaktır ve öyle sanıyoruz ki durumda amaca uygun köklü bir değişim de ancak bunun ardından gündeme gelebilecektir. Kongre bir yandan bu durumun çok yönlü bir değerlendirmesini yaparak, bu çerçevede partinin öncelikli görev ve hedeflerini saptayarak, öte yandan partinin çok yönlü önderlik sorumluluklarını karşılayabilecek yeni bir MK seçerek, böylece bu sorunun çözülmesini de kolaylaştıracaktır. O zamana kadar ideolojik cephede yapabileceğimiz en anlamlı iş, kongreye gündemi çerçevesinde iyi bir hazırlık ve bu hazırlığın bir parçası olarak da mevcut düşünsel birikimimizin kitaplaştırılması olacaktır.

- Epeydir fazlasıyla ihmal ettiğimiz kitaplaştırma işi mevcut birikimimizden yararlanmayı alabildiğine kolaylaştıracağı için sanıldığından da önemlidir. Kuruluş Kongresi'ni izleyen döneme ait yazı ve değerlendirmelerimiz kongre hazırlık materyalinin bir bölümünü oluşturduğu için, bu hızlı kitaplaştırma ayrıca önemlidir. Bizi aşan çeşitli nedenlerin yanısıra bizden kaynaklanan plansızlık ve ihmalin de bir sonucu olarak bunu yapmakta bugüne kadar fazlasıyla gecikmiş durumdayız. Kongreye kadar bir dizi konu üzerinden bu kitaplaştırma işini gerçekletirşirmek hedefindeyiz. Bu vesileyle tüm partiyi bu kitapların etkin dağıtımı ve sempatizan çeperimiz içinde incelenmesi sorunuyla dolaysız biçimde ilgilenmeye, tüm partilileri ise partinin düşünsel birikimini oluşturan tüm bu materyali yeniden ve gerekli dikkati göstererek incelemeye çağırıyoruz. Bu, kongreye hazırlık süreci çerçevesinde tüm parti üyeleri ve aday üyeleri için ayrıca yerine getirilmesi gereken bir sorumluluk ve yükümlülüktür de.

3- 7. Yıl değerlendirmesinde mevcut düşünsel birikimimizin halen büyük ölçüde genç ve taze güçlerden oluşan partili kadrolarımıza gereğince maledilemediği

belirtilerek şunlar söylenmektedir:

"... Parti belki ilk sırada saydığımız zayıflıktan da önce bu ikincisine yüklenmelidir. Zira eldeki birikimi parti kadrolarına derinlemesine maledebilmek, partiyi tüm alanlarda olduğu gibi ideolojik çalışma ve mücadeleye yönelik yeni çalışmasında da güçlendirecek ve rahatlatacaktır. Bir partinin ideolojik birikimi ve gücü onun toplamı üzerinden yansıyabilmelidir. Bu ise onun kadrolara maledilebilmesi ölçüsünde olanaklıdır. Oysa halihazırda partinin en zayıf yanlarından biri budur ve bu zayıflık, partinin toplam çalışmasını ve gelişmesini belirgin biçimde frenlemektedir. Planlı önlemlerle ve sistemli yüklenmelerle giderilemediği takdirde, halihazırda zaten olduğu gibi partinin çalışma ve mücadele kapasitesini zayıflatmakla kalmaz, güçlüklerin artması ve koşulların ağırlaşması ölçüsünde partinin birliğini de zaaf uğratabilecek potansiyel bir zayıflık etkeni haline gelir."

Herşey burada olabilecek en açık biçimde ortaya konulmuştur. Bu nedenle biz buna önemini kuvvetli bir biçimde yeniden vurgulamak dışında ekleyecek bir şey bulamıyoruz. Parti, merkezi planda ancak eğitim malzemesi sunabilir ve ortaya bir eğitim politikası koyabilir. Eğitim malzemesi, eksiği ve fazlasıyla partinin mevcut ideolojik birikimidir. Kitaplaştırmalar aynı zamanda partinin kendi içinde bunun kullanımını kolaylaştırmaya yönelik bir çabadır. Eğitim politikasının sorunları Kuruluş Kongresi'nde ve özellikle de kadrolaşmanın sorunları gündemi çerçevesinde sık sık ve bu konudaki deneyimlerimizin irdelenmesiyle de birleştirilerek tartışılmıştır. Konu yakın geçmişte ***Ekim***'de konuya ilişkin temel bir değerlendirmede ayrıca ele alınmıştır (***Partide Teorik-İdeolojik Eğitim Sorunu***, *Sayı: 237, Haziran 2004*. Bu vesileyle bu değerlendirmenin bu konu çerçevesinde tüm organlarda yeniden tartışılması gerektiğini de hatırlatmak istiyoruz). Bu durumda "*Planlı önlemlerle ve sistemli yüklenmelerle*" sorunu pratikte çözmek sorumluluğu, esas olarak yerel yönetici organlarındır. Sorun bu çerçevede ve içinde bulunduğumuz dönemde esas itibariyle kongre hazırlık süreci kapsamında, yerel yönetici organların gündemine mutlaka girmelidir.

Elbette eğitim sorunu halen saflarımızda ihmal ediliyor değil, tersine birçok komitenin gündeminde bu sorun ve buna yönelik pratik bir çaba var. Fakat sorunu enine boyuna yeniden ele almak ve kongreye hazırlık sürecini de buna iyi bir vesile yapmak gerekir. Organ bünyesindeki eğitim çalışmalarına zorunlu olarak ancak sınırlı bir zaman ayrılabilmektedir ve bu çoğu durumda böyle olmaya da devam edecektir. Bu tür bir çalışma sorunu çözmekten çok, ideolojik eğitimini önemini gözeterek ve ideolojik ilgiyi çoğaltarak çözümünü teşvik edebilir ancak. Bir partilinin partinin düşünsel birikimini edinmesi ve bunu genel marksist eğitimiyle birleştirebilmesi, pratikte büyük ölçüde kendi kişisel çabasının ürünü olacaktır. Yönlendirme, teşvik ve denetimi organından, genel planda partisinden görecek, fakat sorunu kendi inisiyatifli çabasıyla pratikte bizzat çözecektir.

Partide ve çeperinde ideolojik sorunlara ilgiyi sürekli canlı tutmak büyük önem taşımaktadır. Bunu özenle gözetmek yerel komitelerin görevidir. Organ toplantılarının eğitim boyutundan kurumlarda düzenli eğitim seminerlerine kadar bu konuda her yol ve yöntemden yararlanabilmek durumundayız. Eğitim seminerleri mutlaka sistemli ve mümkün mertebe sık periyotlu hale getirilmeli, sempatizan işçi kuşağının genel marksist eğitimi bakımından bu özellikle önemsenmelidir. Birbirini izleyen kampanyaların yarattığı yoğunluk bilinmektedir. Ayrıca özellikle fabrikada çalışan yoldaşlarımızın ve işçi sempatizanlarımızın ciddi zaman sorunu da. Fakat tüm bunlar eğitim sorununda zayıf kalmanın mazereti olmamalı, duruma ve koşullara uygun çözümler mutlaka bulunmalıdır. (Siyasal çalışma bakımından kritik önem taşımayan durumlarda haftalık zamanın büyük bölümünü yutan türden fabrika işlerine son vermek gerektiğini de bu vesileyle hatırlatmak istiyoruz).

(...)

2 Şubat 2006

Çok yönlü ihtiyaçlar ve olanaklar

Partimizin hedefleri doğrultusunda yol alabilmesi, öncelikle iki alandaki durumuyla yakından ilgilidir. İdeolojik sınıfsal çizgimizin doğası gereği birbiriyle yakından ilişkili bu alanlardan ilki örgüt, ikincisi ise sınıf çalışması alanıdır. Genel siyasal faaliyet planında sergilediğimiz düzey ve kapasiteyi tüm yerellerde sınıf çalışması zemininde süreklileştirmek, örgüt ve sınıf çalışması başlığı altında ifade edilebilecek sorunların üstesinden gelmemiz oranında mümkün olacaktır. Bir başka deyimle, parti, bir yandan etkili bir siyasal sınıf faaliyeti yürütürken, diğer yandan tam da sınıf çalışması zemininde örgütsel niteliğini geliştiremezse, karşısına çıkan olanakların heba olması kaçınılmaz olur. Partimizin II. Kongresi tam da bu iki başlıktaki sorunlar üzerinde yoğunlaşmış ve bir dizi sonuca varmış bulunuyor. Nitekim yolumuzu buna uygun adımlar atarak yürümeyi sürdürüyoruz.

Atılan ya da atılmayı bekleyen her yeni adım, bir yığın ihtiyaç yaratıyor. Üstelik bunlar sınıf ve kitle hareketinin zayıflığı, dolayısıyla kitle tabanının darlığı koşullarında, karşılanması her geçen gün daha da zorlaşan ihtiyaçlar. Sınıf ve emekçi kitlelerle birleşmiş bir parti olsaydık, bugün karşılamakta zorlandığımız bir dizi ihtiyaç, şüphesiz çok daha kolay giderilirdi. Fakat biz henüz kendi maddi-toplumsal kuvvetiyle birleşme çabasında olan, bunun için de onu harekete geçirmeye, hareketine yön verip geliştirmeye çalışan, bu anlamda partileşme süreci devam eden bir yapıyız. Geçmişin devrimci yükseliş döneminin mirasını hoyratça tüketip reformist çizgiye kayanlar gibi bir takım maddi imkanlara (kökleşmiş bir kitle tabanı, kadro birikimi, geçmişin manevi itibarı, mali-teknik imkanlar vb.) da yaslanmadık. Gerçek bir örgütsel yapıya dönüştüğümüz yıllardan itibaren, toplumsal-siyasal süreçler nedeniyle, böylesi bir nitel sıçramaya zemin olabilecek olanaklara sahip olamadık. Hareketimizi partiye taşıyan tüm birikim, ısrarlı bir öz emeğin ürünü olarak, deyim yerindeyse çoğu zaman verimsiz toprakların dişle tırnakla kazınmasıyla oluşturuldu.

Süreç esası itibariyle bugün de benzer bir seyir izlemekte, çalışmamız aynı zorlanmalarla yüzyüze kalmaktadır. Toplumsal süreçler devrimci bir mecraya giremediği ya da yönlendirilemediği müddetçe, böyle olması da kaçınılmazdır. Bu koşullar altında karşımıza çıkan sorun ve ihtiyaçların, her geçen gün daha da ağır ve zorlu bir hale gelmesi anlaşılırdır. Burada kastettiğimiz, her dönemin kendi içinde olağan sayılabilecek zorlanma ve sıkıntıları değil. Bugün karşı karşıya kaldığımız çok yönlü ihtiyaçlar, kitlesel kabarış dönemlerinin ya da dişe dokunur bir hareketlilik döneminin çözümünü kolaylaştıracağı ihtiyaçları kadar büyük değil. Fakat buna rağmen zorlanabiliyoruz. Devrimci hareket cephesinde illegal devrimci örgüt iradesinin kırılmalar yaşadığı bugünün tasfiyecilik ve gericilik döneminde bu zorlanma daha da artmaktadır.

Artan ihtiyaçlar ve daralan kaynaklar

İhtiyaçlar birikerek ağırlaşırken, "keşif"ler ve kaynaklar sürekli daralmaktadır. Örneğin, örgütsel yaşam ve süreklilik için gerekli teknik donanım, çalışmanın finansmanı için gerekli mali kaynak, asgari ihtiyaçlara karşılık verebilecek bir kitle ilişkileri ağı gibi sorunlar, aslında genel bir hareketlilik içinde daha kolay aşılabilecek bu türden sayısız sorun bugün çalışmayı ciddi boyutlarda yavaşlatıyor, yer yer sekteye bile uğratabiliyor. Yıkmaya çalıştığımız sınıf-

devlet de kendi eliyle yarattığı toplumsal siyasal atmosferden en iyi bir biçimde yararlanıyor, işimizi daha da zora sokmak için elinden geleni yapıyor. Gözetleme, takip, denetleme işlerinde tekniğini ve olanaklarını sürekli büyütüyor. Sürekli tırmandırdığı karşı-devrimci propaganda ile devrimci mücadeleyi alabildiğine izole etmeye ve kontrol altında tutmaya çalışıyor. Yasal düzenlemelerle destekleyerek, teknik ve güvenlik alanında bir dizi adım atıyor, toplumun tüm hareketini (mali alan, demografi, çalışma yaşamı, siyasi hareketlilik vs.) kayıt altına almaya, böylece kontrol altında tutmaya çalışıyor.

İhtiyaçları karşılamak planındaki zorlanmalar nedeniyle çalışmanın yavaşlaması, hatta bazen sekteye uğraması şaşırtıcı değil. Bunlara çoktan geride kalan bir dönemin anlayışı, alışkanlıkları ve pratiğiyle yaklaşmak ise fazlasıyla şaşırtıcı. Ne yazık ki saflarımızda bu türden alışkanlık ve anlayışlar varlığını sürdürüyor. Uzun yıllardır kesintisiz bir faaliyet yürüten bazı yerellerde çalışan güçlerimiz hala da mali ve teknik donanım başta olmak üzere bir dizi ihtiyacın dışarıdan-merkezi olarak karşılanmasını bekleyebiliyorlar. Hem bugüne kadarki pratik böyle, hem de bunun başka türlü çözülebileceğine olan inanç zayıf. Böyle olduğu için de, yol ve yöntem düşünmek, bulmak, pratik bir seferberlik içinde olmak iradesi oluşmuyor. Örneğin genel olarak kitlelerin katılımını, katkısını örgütlemek ve esasta buna güvenip, buna yaslanmak üzerine söylenen her söz havada kalma akıbetinden kurtulamayabiliyor.

Çeşitli biçimlerde karşımıza çıkan beklemecilik ya da hazırcılıkla aşılamadan karşımızda duran sorunlar asla esaslı bir çözüme kavuşamaz. Dahası, hazırcılığın, beklemeciliğin doğal sayıldığı bir yerelde, ister bir birim ister daha ileri bir komite olsun, gerçekte ciddi anlamda bir örgütten söz edilemez. Günlük yaşamda sıradan adımlar atmak için bile hazırcı davranan bir birey ya da komite, kitlelerle ancak tek boyutlu, tek yönlü ve dolayısıyla da zayıf bağlar kurabilir. Çalışması her zaman "dışarıdan" olmaya mahkumdur. Zira o en başından itibaren, kitle ilişkileriyle bir ağ yaratmayı, örneğin toplantı mekanları edinmeyi, çalışma araçları yaratmayı, mali kaynakları artırıp onları sürekli kılmayı, çalışmanın her an önümüze çıkarabileceği bir yığın ihtiyacı (basım-yayın araçları, kimlik ve çeşitli sahte belge, eylem ve savunma silahları, dağıtım, haberleşme ve nakliye olanakları vb.) güvenceye almayı hesap dışı bırakmıştır. Böyle bir algılayış tarzı içinde ihtiyaçların karşılanması, o anki ajitasyon-propaganda ve eylem-etkinliğin zorunlu hale getirdiklerinin ötesine geçemez. Tabii ki her durumda ihtiyaç keşfin anasıdır! Böylesi ihtiyaçlar ise ancak karşımıza çıktığı anda, geçici olarak, dışarıdan destekle veya iğreti olarak çözüme bağlanarak karşılanır. Dolayısıyla bir örgütü gerçek anlamda bir örgüt haline getirecek bilinç ve iradeden yoksun kalınır. Partimizin olumlu ve olumsuz her deneyimleri sürekli olarak bunu doğrulamaktadır.

Olanakları saptamak!..

Partimiz kadro niteliği kriterlerini çok yönlü bir gelişim üzerinden tanımlamıştır. Bu açıdan bakıldığında, almamız gereken önemli bir mesafenin olduğunu söylemeliyiz. Çok yönlü gelişmiş, yetkinleşmiş, dolayısıyla faaliyetin, örgütlenmenin, gündelik yaşamın binbir türlü ihtiyacına yanıt üretmeye çalışan, bunu sürekli bir çaba haline getiren kadro ve kolektiflerden oluşan bir örgüt niteliğinin yaşamsal önemde olduğu bir dönemin içindeyiz. Çok yönlü gelişmenin yaşamının her anını belirlemesi gerektiğinin bilincinde olan her devrimci, ihtiyaçlara yanıt verecek olanakların varolduğunu da bir an olsun unutmaz. Neticede, ihtiyaçlar ile olanaklar arasında, o ünlü sözün de çarpıcı bir şekilde dile getirdiği diyalektik bir ilişki vardır. İhtiyaçları saptamaya çalışırken olduğu kadar, olanakları bulmaya çalışırken de bu bakış açısını yitirmemek meselenin çözümünün en önemli anahtardır.

Somutlamak gerekirse, parti saflarında mücadele eden her militan, parti faaliyetinin sayısız ihtiyacı olduğunu, meseleye yalnızca bir birey veya yerel üzerinden

bakılamayacağını hiçbir koşulda unutmamalıdır. Zira ancak bu bütünlük içinde ve çok boyutlu bakabilen bir devrimci, olanakları görme ve değerlendirme başarısı gösterebilir.

Hangi düzeyde olursa olsun bir örgütün başarısı, başka etkenlerin yanısıra, potansiyel veya açığa çıkmış bu olanakların değerlendirmesine, en azından elindeki olanakları ne kadar verimli kullandığına bağlıdır. Olanakları sayısız şekilde tarif etmek mümkündür. Basit bir teknik araç da bir olanaktır, bir kitle ilişkisi de, bir fabrikadaki işçi tepkisi de, genel bir kitlesel hareketlilik de… Devrimci bir örgüt, yaşam içindeki sayısız olanağın bulunup çıkarılmasının, devrimci hedefler doğrultusunda seferber edilmesinin aracıdır. Komünist bir örgüt ayrıca, maddi olarak açığa çıkmış ya da potansiyel olarak sahip olunan imkanlara diyalektik bir bakış açısıyla yaklaşmak zorundadır. Onun için, karşısına çıkan olanağın süreçlerdeki rolü, ağırlığı, gücü önemlidir. Bir başka deyimle, karşılaşılan olanağın büyük mü küçük mü olduğuna, içinden geçilen süreç ve ortaya çıkan ihtiyaçlar hesaba katılmaksızın karar verilemez.

Bunu da en tam şekilde ancak kolektif bir bilinç yapabilir. Devrimci bir örgüt olmanın mantığı da burada yatar. Bir birey, sınırlı bir algıya, özgün yanları olan önceliklere sahiptir. Karşısına çıkan imkanın anlamını tam olarak kavrayabilmesi, o anda ihtiyaç ve önceliği nasıl algıladığına bağlıdır. Örgüt ise, tek tek iradelerin bir toplamı değil de en ileri düzeydeki diyalektik birliği olduğu için, karşılaşılan olanakları en ileri düzeyde algılama ve değerlendirme yeteneğini bünyesinde taşır ya da kolektif zeminde üretir. Bunu yapamıyorsa, örgüt niteliğinde ciddi bir zayıflık var demektir.

Devrimci bir örgüt açısından konu, yeri geldiğinde ölüm kalım meselesine bile dönüşebilir. Örneğin, işlerin bir şekilde yürüdüğü bir süreçte görülememesi esasa dair etkide bulunmayan bir olanağın, kritik anlarda gözden kaçırılması herşeyi altüst edebilir. Bu yüzden, saflarındaki güçleri kolektif bir bilinçle eğitip donatmamış bir parti ya da örgütün başarı şansı, rastlantılara kalmıştır.

Düşmandan öğrenmek!..

Bizim karşımızda, düzenin iç krizinin en derinleştiği anlarda bile toplumsal muhalefete karşı yekvücut davranabilen, devrimci mücadelenin gelişmesini engellemek için tüm güçlerini kullanmayı başarabilen bir sınıf var. Üstelik günümüzde burjuvazi, kendinden önceki egemenlerin deneyimlerden en iyi bir biçimde yararlanmaktadır. Bugünkü davranış tarzını bundan bağımsız düşünemeyiz. Örneğin F Tipi zindanlar konusundaki kararlılığını ancak buradan giderek anlayabiliriz. Borçla dönen bir ekonomi gerçekliğine rağmen, her yıl milyarlarca dolar, savunma ve güvenlik adı altında baskı ve terör aygıtlarının tahkim edilmesine aktarılabilmektedir.

Halihazırda devletin hukuksal, askeri, teknolojik vb. her açıdan tahkimatı için hiçbirşey esirgenmiyor. Devrimci hareketin ve toplumsal mücadelenin en zayıf dönemlerinden birini yaşadığı bir dönemde, düşmanlarımızın devrim mücadelesini bugünkü zayıf konumda tutmak için ellerindeki tüm olanakları kullanması, önemle üzerinde durulması gereken bir davranıştır. Hem örnek almak açısından, hem de düne, güne ve geleceğe dair devrimci kavrayışımızı pekiştiren bir örnek olduğu için önemlidir.

Düşmanı altetmenin yolu, tıpkı onun yaptığı gibi, iğne ucu kadar bir olanağı bile arayıp bulmaktan, en iyi bir biçimde değerlendirmekten geçiyor. Dahası düşmanından çok daha fazla kendisinde bu yeteneği geliştiremeyen bir örgütün ciddiyeti tartışmalıdır. Sözkonusu olan devrimci bir militansa ve bu yeteneği geliştirmek için çabalamıyorsa, gerçekte ne yaptığını bilmiyor demektir. İktidar perspektifi olmayan devrimcilerde de durum böyledir. Buradan bakarak, her parti militanı, her birim ve kolektif, partiye kaç güvenli kitle bağı, barınmaya yardım edecek kaç aile, güvenlikli kaç toplantı mekanı, çalışmaya katılabilen deşifre edilmemiş kaç çevre ilişkisi, ne kadar

parasal katkı, ne tür teknik imkanlar, ne kadar istihbarat ya da teknik bilgi vb. sunabileceğini sorgulayabilmelidir. Bu, zayıflıkları görmeyi de kolaylaştıracaktır.

Sorunun bu şekilde el alınması, bugünün koşullarında çok daha gereklidir. Zira kitlesine kavuşmuş bir parti düzeyinde bu ihtiyaçlar konusunda sıkıntı yaşamak aşırı düzeyde dağınıklıkla, laçkalıkla vb. ile mümkün olabilir. Diğer türlü, tüm nesnel zorluklara rağmen kitle gücü her türlü olanağı sunacaktır. Bolşevik parti, bir kez işçi sınıfı içinde güç olduğu içindir ki, emperyalist paylaşım savaşı öncesi dönemde Petersburg'da ardı ardına polis sızmalarına ve operasyonlara maruz kaldığı halde, her defasında Viborg'daki kitle tabanı ve kadro kaynağı sayesinde yeniden yeniden ayağa kalkabilmiştir. İşte 1914'lerde bu olanağa sahip aynı parti, bir zamanlar da merkezi bir haberleşme ağı yaratmak, merkez yayın organı Iskra'yı yerel örgütlere ulaştırmak için deyim uygunsa bin takla atmak zorunda kaldığı dönemler yaşamıştır. Onun Putilov işletmelerine ve Viborg semtine kök salmasını bundan bağımsız düşünebilir miyiz?

Elbette çalışma yürüttüğümüz herhangi bir alanda mutlaka bir takım olanaklar yaratırız, az çok kitle ilişkisi ediniriz. En elverişsiz koşullarda bile bu kadarı yapılabilir. Başlangıçta bir dizi ihtiyacın karşılanması için partiye başvurmak da gayet doğal sayılır. Fakat uzun bir dönemin arkasından, diyelim ki hala partiden mali, teknik vb. katkı bekleniyorsa, dahası bir de faaliyetin gidişatını partinin merkezi olarak sunacağı olanaklar belirliyorsa veya örneğin güvenli toplantılar yapmak için birkaç yer ayarlanamıyorsa, orada örgüt niteliği-kimliği alanında esaslı sorunlar var demektir.

Açık siyasal faaliyet imkanlarını son sınırına kadar kullanma olanağına sahip, dolayısıyla imkanlarla çok daha fazla yüzyüze gelen birim ve yoldaşlarımız bu sorular üzerine iki kat fazla düşünebilmelidirler. Zira partimizin örgüt ve kadrolaşma sorunları başlığı altında döne döne dile getirdiği hedeflere ulaşabilmesi, ihtiyaçlar ve olanaklar konusunda kolektif devrimci bilincin, özellikle çalışmanın ağırlık merkezi durumundaki alanlarda vücut bulmasıyla yakından ilişkilidir. Sözkonusu bilincin tüm parti saflarında cisimleşmesi, aynı zamanda bugün karşı karşıya kaldığımız bir dizi pratik-teknik sorunu kolektif aklın ve katkının gücüyle aşmak için de zorunludur. Saflarımızda bu konudaki ilgisizlik, kendiliğindencilik, hazırcılık kırılamadığı koşullarda, bu tür ihtiyaçlar ağırlaşarak gelişimimizin önünü tıkayacaktır.

Daha dar sınırlara indiğimize göre denilebilir ki, bunlar için özel görevlendirmeler, özel komiteler gerekmez mi? Kuşkusuz bunun tersi olamaz. Fakat geçmişin en kötü alışkanlıklardan biri de, bu konuların neredeyse tümüyle bu özel aygıtlara ve kişilere havale edilmesidir. İşbölümü ve uzmanlaşmanın çarpık bir algılanışının da ifadesi olan bu yaklaşımla, günümüzde ne baskı ve zor aygıtlarının dörtbaşı mamur ablukasını parçalamak mümkündür, ne faaliyetin sürekliliğini sağlamak, ne de karşılaşılan olanakları saptayıp değerlendirebilmek…

Dolayısıyla, günümüzde ihtiyaçları zamanında ve isabetli bir şekilde belirleyebilmek için olduğu kadar, toplumsal yaşamın ve sınıflar mücadelesinin gözeneklerinden süzülüp karşımıza çıkan en küçük olanağın dahi heba olmasına göz yummamak için de, her zamankinden daha ileri bir kolektif akıl, çok daha yetkin bir katılım, çok yönlü bir kadro bilinci ve daha kenetlenmiş bir örgütsel irade gereklidir.

"Kadının davasıyla işçinin davası ayrılmaz şekilde birbirine bağlıdır"

Clara Zetkin

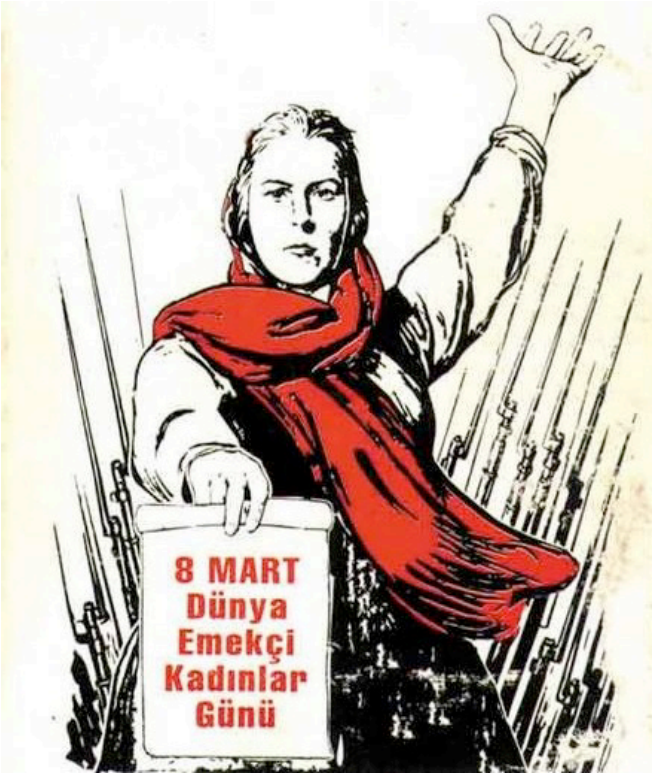

"... açıklamalarımızın en özsel noktalarını özetleyelim!

Üretim ilişkileri kadının konumunu ekonomik temellerinde altüst etmiş (devrimcileştirmiş), onun aile içindeki ev yöneticisi ve eğitici faaliyetinin haklı temelini, evet olanağını yok etmiştir

Üretim ilişkileri kadının aile içerisindeki eski faaliyetini yok ederken, aynı zamanda onun yeni faaliyetinin temelini toplum içerisine taşımıştır.

Kadının yeni rolü onu ekonomik bakımdan erkekten bağımsız kılmakta ve bununla birlikte de erkeğin kadın üzerindeki siyasal ve toplumsal söz hakkına ölümcül darbeyi indirmektedir.

Ama erkekten kurtulan kadın bugünkü toplumda kapitalist bağımlılığa düşmektedir; ev kölesinden ücret kölesine dönüşmektedir.

Kadının tam kurtuluş, son ve belirleyici tahlilde, işçi sorunuyla en yakın bağları olan ve oncak ona bağlı bir şekilde nihai çözüme ulaşacak olan ekonomik bir sorundur. Kadının davasıyla işçinin davası ayrılmaz şekilde birbirine bağlıdır ve son çözümlerini ancak sosyalist toplumda, emeğin kapitalistlerden kurtuluşu üzerinde yükselen toplumda bulur.

Bu yüzden kadının, tam kurtuluşu için ancak sosyalist partiden beklentisi olabilir. "Kadın hakları savunucuları"nın hareketi tek tek noktalarda belli avantajlar sağlayabilir, ama hiçbir zaman kadın sorununu çözemez.

Sosyalist işçi partisinin görevi, kadın sorununun çözümü için örgütlenmeyi ve politik-ekonomik eğitimi, yeni üretim ilişkileri sonucu faaliyetleri en geniş ve en temelden dönüşen kadın kesimlerinde başlatmaktır: Sanayideki kadın işçilerin örgütlenmesi. Sınai kadın işçilerinin örgütlenmesi ve eğitimi, yalnızca kadının durumunu düzeltmek için en önemli adım olmakla kalmaz, genel olarak işçi hareketinin daha hızlı ve daha güçlü ilerlemesi için de önemli bir faktör oluşturur. Dolayısıyla varolan toplumsal koşulların daha hızlı dönüşümü üzerindeki etkisi çok büyükür."